

חוות דעת בנושא היהודים המשיחיים

שם המומחה: ד"ר גבי זהר

מען: רח' אהוד 17, חיפה - 34552

חוות דעת אודות היהודים המשיחיים

1. אני הח"מ, ד"ר גבי זהר, התבקשתי ע"י ארגון "יד לאחים" לחוות את דעתי המקצועית לעניין קבוצות בקהילת היהודים המשיחיים הקבוצה אותה אגדיר בהמשך חוות הדעת כעמותה/קבוצה עם סממנים של כת.
2. הקבוצות הפועלות במסגרת עמותות הן: 1. "יחד-רמת השרון", 2. "עדי ה' – עמותת תלמידי המקרא בישראל", 3. "עמותת המצפה לישראל" המכונה "עדי יהוה".
3. חוות דעתי נסמכת על מספר מקורות:
 - א. שיחות טיפוליות שערכתי עם נפגעי הקבוצות המשיחיות ובני משפחותיהן (לא בהכרח של קבוצות אלו).
 - ב. עיון בחומרים ותיעוד שהועברו אלי לגבי המתרחש בתוך הקבוצה – עדויות של חברי הקבוצה נוספים, תכתובות מיילים ותיעוד של פגישות הקבוצה.
 - ג. חוות דעת משפטית עבור עיריית נתניה בתביעה שהוגשה נגד "עמותת המצפה לישראל".
4. חוות הדעת נעשתה ללא שיחה ומפגש כלשהו עם שלוש עמותות אלו.

רקע אודות מחבר חוות הדעת

א. אלה הם פרטי השכלתי וניסיוני:

- עובד סוציאלי מוסמך, תואר ראשון ושני בעבודה סוציאלית בהתמחות קלינית וטיפול משפחתי - בית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה (רשום בפנקס העובדים הסוציאליים). פסיכותרפיסט – מכון שינוי.
- תואר ד"ר בחינוך אוניברסיטת אטווש לורנד, בודפשט, הונגריה.
- מומחה בעל 30 שנות ניסיון בטיפול במשפחות שמי מילדיהן הצטרף לכתות מיסטיות.
- מחבר ספר בנושא "האושר אין לו סוף" על תופעת הכתות המיסטיות, הקבוצות החדשות והמרתונים הפסיכולוגיים (הוצאת סער, 1992).
- לימדתי נושא זה במכללת הגליל המערבי ומכללת כנרת בעמק הירדן (שלוחות של אונ. בר אילן) ובגופים פרטיים שונים.
- שימשתי כיועץ בכיר למשרד הרווחה בחיבור דו"ח מיוחד בנושא הכתות אחרי פרשת גואל רצון (מאי 2011).
- מחבר חוות דעת עבור בתי המשפט בנושא כבר שנים רבות, בהן חוות דעת שהוצגו לבית משפט השלום, בית המשפט המחוזי, בית הדין הרבני.

ב. חוות דעת שהוצגו בעבר בבתי משפט:

פרטים והערות	תאור המקרה	נושא חוות הדעת
הוגש לביה"ש המחוזי בתל אביב, ולביה"ש בעיר ניו יורק - 1/6/2004.	התבקשתי ע"י עו"ד סמי ישראל וגברת דורית ארבל-אור לתת חוות דעת בקשר לקבוצה מיסטית בראשה עומדת אורית גיטרמן המכנה עצמה "אור-יה", אשר בעלה לשעבר של דורית, הגרוש ממנה כחוק, חבר בקבוצה זו.	כת של אור-יה
נכתב בשנת 2008.	קבוצת הורים מודאגים פנתה אלי ליעוץ על רקע מעורבות-יתר של ילדיהם במסגרת קומונרית טרום-צבאית בתנועת הנוער העובד והלומד. עיקר הטענות של ההורים מתמקדות בשינוי (מהפך) התנהגותי של ילדיהם, גיל ממוצע 18-19, מרגע הצטרפותם לקומונה.	נועת הנוער העובד ולומד
י"ט סיון תשס"ח, 22 יוני 2008.	נתבקשתי ע"י עו"ד אסף זגורי וגברת ס.מ. ליתן חוות דעתי בקשר לכת מיסטית "אימן", ובעיקר בנוגע לקבוצה הקהילתית המתגוררת בישוב מעלה – צביה בגליל התחתון המשתייכת לכת זו. חוות הדעת מתייחסת למעורבותו של ג.מ., בעלה של ס., במעלה – צביה ובכת ה"אימן". בני הזוג היו בהליכי גירושין לאחר משבר משפחתי ממושך ועניינה של חוות – דעת זו להסביר את הרקע של כת ה"אימן" שבה חבר מר מ.. בחוות דעת זאת הסברתי ונימקתי מדוע הקבוצה נחשבת ומוגדרת ככת מיסטית-משיחית והבעתי דעתי באשר לתוצאות אפשריות של חברות בכת והשפעותיה על משפחת מ.	ג "האימן"
הוגש לביהמ"ש בחיפה - 16/6/2009	נתבקשתי לחוות דעתי על כת האיתקה, על דרכי פועלה ועל השפעותיהם האפשריות של הטכניקות הטיפוליות שמציעה הכת על הילדים המשתייכים לכת.. בחוות הדעת זו המלצתי להרחיק את שיטת האיתקה מעולם הטיפול הנורמטיבי והמקובל, להכריז עליה כעל טכניקה שאינה קבילה בתחום של תקשורת בין אישית וטיפול והדרכה. כמו כן המלצתי לסגור את האתר של הכת, ובעיקר למנוע מילדים להתקרב לרעיונות אלה, להרחיקם מהשפעה מכל סוג של טכניקה זו, ולאסור על הורים החברים בכת ללמד או להשפיע על הילדים בכל דרך שהיא כל עוד פועל הארגון.	נ האיתקה
הוגש לבית הדין לענייני משפחה ברחובות ב - 2.5.2009.	נתבקשתי ע"י מר א.ו. להגיש חוות דעת זו. בני הזוג נמצאים בהליכי גירושין לאחר משבר משפחתי ממושך. עניינה של חוות – דעת זו להסביר את הרקע של הכת המונהגת ע"י גורו המכונה "נגה לורד". בחוות הדעת הסברתי מדוע הקבוצה נחשבת ומוגדרת ככת מיסטית-משיחית וחוויתי דעתי באשר לתוצאות אפשריות של חברות בכת והשפעותיה על משפחת ו. ועל בתם של בני הזוג. חוות הדעת ניתנה	כת של נגה לורד

	במסגרת הדיון בערכאות המשפטיות הרלוונטיות בתהליך הגירושין של משפחת ו.	
הוגש לבימ"ש השלום בראשל"צ, ב- 20/9/2010, תיק מס' 1282/09.	הוכן לבקשת היועץ המשפטי של עיריית נתניה בעניין שבין עמותת המצפה לישראל לבין העמותה לחינוך בלתי פורמאלי בנתניה ועיריית נתניה.	הודים המשיחיים
הוגש לבימ"ש השלום בתל אביב ב- 19/11/2010.	מדובר בפרשה שבה מנהיגי כת, שני בני זוג מחנכים בבית ספר בשדה בוקר, מקימים קבוצה/כת בבאר שבע לשם הם אוספים ומביאים, בין השאר, את תלמידיהם. חוות דעת זו ניתנה עבור הורים של אחד התלמידים שהצטרף לכת.	כת של הגואל
הוגש לבימ"ש בתל אביב ב- 29/11/2010.	התבקשתי ע"י מר ש.מ. לחוות את דעתי המקצועית לעניין ביה"ס "Emotion" ומשמעות פעילותו.	מרכז הקלאסיקה בנודדיסטית שראלי" וביה"ס זימושיין"
הוגש לבימ"ש השלום בפתח תקווה ב- 16.1.12.	התבקשתי ע"י עו"ד איל רן לחוות את דעתי המקצועית לעניין הקבוצה של אורייה גדעון/ההלך טהר ומשמעות התהליכים שעברה שרון אור שמש במסגרת קבוצה זו.	רייה גדעון/ההלך הר
הוגש לבימ"ש השלום בפתח תקווה ב- 22.3.12	באותו עניין של חוות הדעת הקודמת.	ליביה יעקב ברותה בקבוצה של רייה גדעון/ההלך הר
הוגש לבימ"ש בראשל"צ בת.א. 6618-02-10	מדובר בתביעה של מנהלת מכון לקוסמטיקה ששילמה בתום לב עבור קורס מקצועי. לאחר שהתברר לה שמדובר בקורס שמאורגן ע"י כת הסיינטולוגיה היא דרשה את כספה בחזרה ונענתה בסירוב. חוות הדעת תמכה בטענתה כי מדובר בכת.	הסיינטולוגיה.
הוגש לבימ"ש המחוזי בתל אביב-יפו ב- 22.1.12.	פרקליטות מחוז תל אביב המנהלת את התביעה בפרשת משפטו של מנהיג הכת גואל רצון, פנתה אלי להגשת חוות דעת מקצועית עבור בית המשפט. חוות הדעת נסמכה על עדויות כתובות, מסמכים וצילמונים שנאספו בסתר ובגלוי ע"י המשטרה והועברו אלי לצורך כתיבת חוות הדעת.	אל רצון
הוגש לבימ"ש השלום בראשל"צ ב-	חוות דעת מומחה בנושא הארי קרישנא וקבוצת חריש.	ארי קרישנא בוצת חריש

<p>12.2.12, תיק מס': ת.א. 45353-12-10</p>	<p>בבית משפט השלום בראשון לציון בעניין שבין נועם הלל לבין דליה שטרן.</p>	
<p>הוגש לביהמ"ש המחוזי בירושלים ב – 17.3.13. תיק מס': 45106-01-12</p>	<p>מדובר בתביעה של משפחה מירושלים שהשתייכה לקהילה של הרב ברלנד, שובו בנים. לצורך הגשת חוות הדעת אספתי עדויות של חברי הקהילה, בפגישות ובמסמכים שהועברו אלי. חוות הדעת קבעה שהישיבה בראשות הרב ברלנד, המוכרז היום כעברין נמלט ע"י משטרת ישראל, כשנה לאחר הגשת חוות הדעת, נוהגת על פי דפוסים של כת.</p>	<p>סודות ברסלב נחמת</p>

פרק 1 – הגדרת מושג הכת

א. כללי

כתות מיסטיות בהקשר העכשווי (משנות השישים ועד היום) הן ארגונים/קבוצות חדשות/עמותות/דתות חדשות המגייסות חברים בטכניקות של המרת דעת (שטיפת מח) לתועלתן האישית והאדרת המנהיגים שלהן. כדי להסוות את הביקורת הציבורית כלפי התנהלות קבוצות וארגונים אלה, פעילותן מלווה באידיאולוגיות ופילוסופיות התומכות, כביכול, בסיוע לפרט, לקהילה ולעולם. על פי רוב, אידיאולוגיות אלו הן פשטניות, אקסצנטריות, הלקוחות מתוך רעיונות ואידיאלים קיימים אך מנהיגי הקבוצות עושות בהן שימוש ציני ומניפולטיבי כדי לסחוף אליהם כמה שיותר מאמינים. תהליך הגיוס של חברים חדשים לקבוצות אלו נעשה במרבית המקרים באופן אינדיבידואלי ולא בתהליך גיוס המוני. הקבוצה מתנהלת בהיררכיה, במבנה עקרוני כשל פירמידה: מנהיג- ותחתיו מורים רוחניים- תלמידים.

בישראל פעלו שתי ועדות חקירה בנושא הכתות המיסטיות, האחת בראשותה של ח"כ מרים תעסה גלזר, סגנית שר החינוך, בשנת 6-1985 (בעקבות פרשת הכת של רינה שני והתאבדות אחד מחברי הכת), והשנייה של משרד הרווחה בשנת 11-2010 (בעקבות פרשת הכת של גואל רצון). מסקנות הוועדות לא יושמו לכלל חקיקת חוק נגד פעילות הכתות בישראל. ניסיונות נוספים של חברי כנסת במהלך שלושת העשורים האחרונים לקדם חקיקה כזו לא צלחו עד רגע זה.

ב. הגדרת כת

קיימות בספרות הגדרות שונות למושג הכת. הוכמן (1984)¹ מגדיר כתות כארגונים המעצבים מחדש את האישיות והגדרת העצמי והאינדיבידואל, כך שיתאים לקודים ההתנהגותיים החדשים וישרת היטב את צרכי הארגון. מתוך כך, ארגונים אלה אוסרים על פרקטיקות מסוימות ומנחילים אחרות, תוך נטרול של היכולת להטיל ספק ולהעביר ביקורת. בנוסף, הם מעודדים יצירה של מנטאליות אליטיסטית

¹ בתוך: Tourish & Pinnington, 2002.

המאפשרת לחבריהם לראות עצמם כחלוצים "שראו את האור" ונאבקים על מנת להפיץ את תורתם, חרף ההתנגדות שבה הם נתקלים מצד כוחות עוינים.

לנגון (1993) מבכר את המונח "New Religious Movement" (קבוצות דתיות חדשות) על פני המונח "Cults" (כתות) וטוען כי בקבוצות מסוג זה מתקיימת מידה מרובה של מסירות או הערצה לאדם², רעיון או ישות; העושות שימוש בשיטות של רפורמת מחשבה במטרה לשכנע, לשלוט, או להעביר תהליך של אינטגרציה או רה-סוציאליזציה, כך שחבריהן יפתחו נאמנות מוחלטת לערכיהן, אמונותיהם וכיו"ב; המעודדות תלות מנטאלית ורגשית בקרב החברים; המנצלות את חבריהן על מנת לקדם את מטרות המנהיג; והגורמות לנזק פסיכולוגי בקרב חברי הקבוצה, משפחותיהם והקהילה הסובבת.

המטפל סטיב סון מתמקד בספרו "Releasing The Bonds" בפוטנציאל השלילי של כתות ומסביר כי כתות הן פוגעניות בשל השימוש שהן עושות בשיטות של "mind control", כדי לדכא את רצונו החופשי של האדם ולהפכו לתלוי במנהיג הקבוצה. כת פוגענית מתפקדת כאוטוריטה המושתתת על המנהיג או קבוצת מנהיגים שיש להם שליטה מלאה בקבוצה. רבים ממנהיגי הכתות ניחנו בעוצמה ובכריזמה. קבוצה הופכת פוגענית כשבפעולותיו של המנהיג נעשה שימוש בכריזמה ובעוצמה שלו כדי לגרום לאובדן האינדיבידואליות והרצון החופשי של חברי הקבוצה.

לצד ההגדרות שטבעו חוקרים ומטפלים, המתמקדות ביחסים המתקיימים בתוך כתות ובהשלכות השליליות על חברי הכתות, קיימות הגדרות של ארגונים חברתיים, השמות דגש על הפעילות הלא-נורמטיבית המתרחשת בכתות ועל ההשפעות השליליות שיש לפעילות זו על הפרט, המשפחה והחברה.

הארגון האמריקאי American Family Foundation (AFF) מגדיר כתות כ"ארגון או תנועה

המפגינים מסירות רבה או מוגזמת לאדם, רעיון או חפץ, ועושים שימוש בשיטות של שכנוע ושליטה מניפולטיביות, כופות ולא אתיות ושעניין קידום המטרות של מנהיג הקבוצה, תוך פגיעה או גרימת נזק ממשי לחברים בארגון, למשפחותיהם או לקהילה.

² בכתות מסוימות, בהן קיים מערך היררכי מורכב יותר או כאשר הן מבוזרות, מנהיג העל של הכת ממנה מנהיגים או מאסטרים הכפופים ישירות אליו ומנהלים את פעילות הכת.

המרכז הישראלי לנפגעי כתות מגדיר כת כקבוצה פסאודו-רוחנית, או קבוצת לימוד רוחנית המשעבדת את אנשיה. השעבוד הנו נפשי וכלכלי, לעתים אף מיני. לקבוצה יש מנהיג, הטוען שבידיו אמת אבסולוטית [...] המנהיג הוא האמת, האמת היא המנהיג ושני אלה אינם ניתנים להפרדה. בנוסף, כל הכתות מושתתות על תרגולים שונים, כגון מדיטציה או דינאמיקה קבוצתית ומבלי שמבצעים את התרגול, לא ניתן להיות בכת. הגדרה זו דומה לקודמותיה בהיבטים של הסטאטוס המיוחד של הכת והשימוש בשיטות של השליטה והשכנוע. עם זאת, המרכז הישראלי לנפגעי כתות ממשיג את הפעילות הכיתתית באמצעות מונח של שעבוד, שיש בו כדי לבטל את עצמיות האדם ולהכפיף אותו לפרקטיקות הקיצוניות הנהוגות בכתות.

לפי דו"ח הועדה לבחינת תופעת הכתות בישראל שהקים משרד הרווחה (מאי 2011) כתות פוגעניות הן קבוצות המתלכדות סביב אדם או רעיון, תוך שימוש בשיטות של שליטה בתהליכי החשיבה ובדפוסי ההתנהגות, לצורך יצירת זהות נבדלת מהחברה ותוך שימוש במצגי שווא. קבוצות אלה מעודדות לרוב תלות נפשית, נאמנות, ציות וכפיפות למנהיג הכת ולמטרותיו, מנצלות את חבריהן לצורך קידום מטרות הכת, וגורמות לנזקים נפשיים, פיזיים, כלכליים וחברתיים (באחד או יותר מהתחומים), בקרב חברי הקבוצות, משפחותיהם והקהילה הסובבת. (שם, ע"מ 19)

ג. אפיונים של כתות

זהר (1992) מציע צורת מיון במבנה הארגוני והצורני של הכתות השונות:

1. כת סגורה – חברה חיים במסגרת כובלת ואחידה, מסגרת קומונארית. הדוגמאות הבולטות לכתות מסוג זה הן הרי קרישנה והכת של רינה שני (שאינה קיימת עוד בישראל).
2. כת פתוחה/סגורה למחצה – חברה מתגוררים באופן עצמאי, אוטונומי, אבל משתייכים למסגרת אחידה, רעיון משותף ומרכז טקסי שבו הם נפגשים בתדירות גבוהה. הסיינטולוגיה וכת האימן הן דוגמאות לכתות מסוג זה.
3. מרתונים פסיכולוגיים – דינאמיקה קבוצתית המתרחשת במהלך רציף של 3-5 ימים ובעקבותיו קורסי המשך ופעילות חברתית ומיסיונרית לפיקוח, מעקב וגיוס חברים חדשים.
4. טכניקות לשיפור והגשמה עצמית – מגוון טכניקות שנועדו להביא לשיפור חייו האישיים, המשפחתיים והמקצועיים של חבר בתנועה או בארגון, תוך מחויבות אישית גבוהה למדריך ולהוראותיו, דרגת פיקוח ומעקב מתמשכים, הוראות העלולות להביא לקונפליקטים בלתי

פתירים בין המודרך למשפחתו וסביבתו, כשהדרך היא המטרה והמטרה מקדשת כל אמצעי, תוך פיתוח תפיסה אגוצנטרית קיצונית.

ד. מאפיינים של כת (Langone & Lalich, 2006)

1. מנהיג - מטעם עצמו. איש אינו בוחר בו ומאמיניו מקבלים אותו ככזה, על שלל רעיונותיו, דרכו, החלטותיו, ואישיותו. המנהיג הוא היחיד בהיררכיה המקבל החלטות, קובע סדר יום, מחליט מי יצטרף לכת ומי יישאר או יעזוב אותה, קובע את מגוון הנושאים הכספיים הנובעים מפעילות הקבוצה ודרך חלוקתם. אין שום צורך בתעודה המעידה על יכולתו וכושרו של המנהיג ללמד, להדריך, לעסוק בטיפולים פסיכולוגיים, רוחניים, משפחתיים או אינדיבידואלים. חברי הקבוצה מקבלים את כישוריו לעסוק בכך מתוקף התגלות (הארה) שעליה מכריז המנהיג. גרין (2010) מפרט כמה מאפיינים אישיותיים והתנהגותיים שבאמצעותם ניתן לרוב לזהות מנהיג כת:

- **כריזמה** – מקור סמכות המנהיג הוא האופי הכריזמטי, השתלטי וההחלטי שהוא מפגין כלפי חסידיו. תכונות אלה משמשות כמקור משיכה ושליטה בקבוצה.
- **סמכות מוחלטת** – המנהיג אינו נדרש לתת דין וחשבון על החלטותיו ומעשיו לאף גורם, פנימי או חיצוני.
- **ייעוד נעלה** – המנהיגות נתפשת כניתנת מתוקף קיומו של ייעוד ייחודי, הנובע מידע, תכונות וכוחות מטפיזיים יוצאי דופן. בהתאם לכך, חברי הכת מאמינים שמילוי דרישות המנהיג יקדם את הגאולה בעולם ואילו אי מילוי דרישותיו יגרום להכחדת העולם והאנושות.
- **פולחן האישיות** – מערכת היחסים בין המנהיג לחברי הקבוצה מושתתת על הערצה עיוורת ונטולת ביקורת.
- **בניית "גרעין קשה" של מאמינים** – מנהיג כת שואף לבנות תחילה "גרעין קשה" של מאמינים אדוקים ולאחר מכן, באמצעותם, להרחיב את מעגל המאמינים בו.
- **הסתמכות על כוח עליון** – מנהיג כת טוען כי הוא שואב את כוחו הדתי, התבונתי, הטיפולי או המוסרי מכוח עליון – אלוהי או מאגי, על-טבעי, דתי, פסבדו-מדעי או אזוטרי. טענה זו מעניקה את הבסיס האבסולוטי לאמירותיו ולתורתו.
- **מסר אמיתי וחדשני** – מנהיג כת משווק את המסר שלו כחדשני וייחודי, הסותר תזות מדעיות או דתיות קיימות. בהמשך, הוא מבסס את מעמד המסרים כדוגמות, כקביעות אקסיומטיות ולבסוף ככתבים מקודשים.

- **מבנה היררכי** – היחסים בין המנהיג לקבוצה מתקיימים במסגרת של מבנה היררכי, שבו מערכת תגמולים של שכר ועונש התקפה לעולם הזה ולעולם הבא. קיומה של מערכת זו מחייב צייתנות אבסולוטית למנהיג ולתורתו.
 - **פער בין מסרים** – קיים פער בין המסרים הגלויים והמוצהרים של המנהיג, לפיהם הוא פועל מתוך מניעים אלטרואיסטים, לבין המניעים שלו בפועל – כוחנות, שליטה ושעבוד פיזי. פער זה עשוי ליצור דימוי של המנהיג כאדם מניפולטיבי, ציני, חסר מעצורים, שרלטן ונוכל, אולם מאחורי חזות זו עשוי להסתתר אדם הסובל מלקות או הפרעה נפשית חמורה. (מתוך דו"ח הועדה של משרד הרווחה, מאי 2010, עמ' 20).
2. **אידיאולוגיה**: מדובר בתפיסה אישית לחלוטין, בהשקפת עולם פרטנית של מנהיג הקבוצה שעל פיה הוא מגבש את האידיאולוגיה לקבוצה ולארגון. האידיאולוגיה עומדת בבסיס פעילות הכת, מסבירה ומפרשת את העולם בצורה חדשה, תוך שימוש בשיטות של שינוי תודעה (טקסים, מדיטציות וכיו"ב), המשמרות את הנאמנות לכת ולמנהיג.
 3. **גבולות**: לקבוצה נקבעים גבולות ברורים של "מותר ואסור", "עשה ואל-תעשה", הנובעים מאופי המנהיג, החלטותיו וקביעותיו, האידיאולוגיה שנקבעה לארגון. הגבולות משתנים בהתאם לצרכים שמזהה מנהיג הקבוצה. לצד זאת עולה דרישת ציות וכפיפות מוחלטת למנהיג הכת ללא שאלת שאלות וללא הטלת ספק, והטלת סנקציות כאשר אלה אינן ממולאות כנדרש.
 4. **סולידריות בין חברי הכת**: עידוד הדדי בין חברי הכת, המתאפיין בגילויים חריגים של אמפתיה. יצירת קרבה גדולה בין החברים והקדשת מרבית זמנם לפעילות בתוך הקבוצה או למען תועלתה.
 5. **התנתקות**: עידוד עד כפייה של ניתוק הקשרים החברתיים הישנים לרבות קשרים משפחתיים, תוך הסתגרות והתבדלות מפני העולם החיצוני.
 6. **מיסיונריות**: פעילות לשם גיוס חברים חדשים. הגיוס נעשה בצורה מושכלת, בשיטת "חבר מביא חבר", תוך הסתרת המניעים העיקריים של מנהיג הקבוצה ומטרותיה. החברים בקבוצה מתחייבים לשרת את הארגון ואת צרכיו באופן מלא, תוך שהם מחויבים בגיוס הקרובים אליהם או מצטרפים פוטנציאליים לקבוצה ולדרכה. בדרך כלל מגייסים לקבוצה אנשים הנמצאים בעיתות משבר, מצוקה אישית, מקצועית או משפחתית.

7. **גיוס כספים:** עיסוק של חברי הכת בגיוס משאבים כלכליים ואחרים עבור הכת והמנהיג. רוב הקבוצות החדשות, הדתות החדשות, הארגונים והכתות מקימים עמותות או פועלים באמצעות הסדרת תשלומים חוקית, כדי למנוע עימות חוקי עם מתנגדיהן.

8. **סודיות:** הארגון עצמו ממודר, היררכי, ולבד ממנהיג הקבוצה ונאמניו אין איש מחברי הארגון האחרים יודע על המתרחש בו.

9. **המרת דעת ("שטיפת מוח"):** הביטוי "שטיפת מוח" נטבע בשנות החמישים ולעיתים קרובות משתמשים בו כמילה נרדפת לשליטה מוחית באופן מוטעה (אתיחס לכך בהמשך). הביטוי במקורו בא להצביע על התופעה בה שבויים אמריקניים בקוריאה שינו את כל תפיסת חייהם, התוודו על פשעים שלא ביצעו והתחילו לחשוב בצורה חדשה לחלוטין, וכל זאת תוך שבועות מספר של שבי.

מתוך המחקרים, "שטיפת מוח" פירושה- להסיר מן הפרט את כל האוטונומיה החשיבתית (קוגניטיבית) והפיכתו לרובוט אנושי בלי כישורים ויכולת לחשיבה עצמאית. חבר הכת נמצא תחת שליטה מלאה של פיקוח החשיבה מצד מנהיג הכת או המנהיגים הסרים למרותו, עד שהוא מקבל בהכנעה ובלי ערעור תוך משמעת מוחלטת את הדברים שהוחדרו למוחו. (גבי זהר, שם, ע"מ 98)

פסיכולוגים שבדקו את הנושא, וביניהם מרגרט זינגר, רוברט ליפטון, לואיס ווסט ואדגר שיין גילו מאפיינים שונים וביניהם שימוש באלימות פיזית ובכפייה. אולם מאוחר יותר, ליפטון הגיע למסקנה שניתן לבצע המרת דעת גם ללא אלימות פיזית. מרגרט זינגר, שחקרה את נושא השבויים לעומק וכן את נושא הכתות, משרטטת 6 תנאים שמאפשרים רפורמה במחשבה – שינוי מחשבתית:

1. שליטה על הזמן של הפרט, במיוחד זמן למחשבה ותנאים פסיים.
2. יצירת תחושה של חוסר אונים, פחד ותלות בחבר הכת, ובאותו זמן סיפוק של מודלים שמראים את ההתנהגות החדשה הרצויה על ידי המנהיג.
3. שימוש מניפולטיבי בעונשים ובפרסים ושימוש בחוויות על מנת לדחוק בחבר הכת לשנות את גישתו החברתית, כולל שימוש במצבים שונים של הכרה על מנת לעשות מניפולציות בחוויות (לדוגמא, שיחה מניפולטיבית אחרי שינה עמוקה, שיחה מניפולטיבית בזמן מדיטציה, שימוש בהיפנוזה ועוד).
4. שימוש מניפולטיבי בעונשים ובפרסים וכן בחוויות על מנת להפיק את ההתנהגות הרצויה על ידי המנהיג.

5. יצירת מערכת שליטה אדוקה עם מערכת לוגית סגורה, בה יוצרים עבור אלו שאינם מסכימים או מעבירים ביקורת על השיטה, את התחושה החזקה שהביקורת שלהם מראה על משהו שלא בסדר אצלם.

6. אין מידע גלוי ומוצהר לגבי כך שהמטרה בכת היא לשלוט או לשנות אותם. בקבוצות סגורות וחצי-פתוחות, המוגדרות ככתות מתקיימים תהליכים המעידים על השפעה קיצונית בהתנהגותם ואישיותם של חברי הקבוצה. בקבוצות אלו מתקיימת השפעה ישירה על המצב הנפשי ועל האישיות בכללותה, ומתקיימות פעולות – כולן או בחלקן - בעלות אופי רפואי-טיפולי ישיר וספציפי, כגון היפנוזה, לחץ קבוצתי, ניתוק פיזי מסביבה קודמת, ניתוק תרבותי, חסך פיזיולוגי, בלבול קונספטואלי, הצפה ב"רעש מילולי" של תכני הכת או מנהיגה, הקשבה לווידיויים, התחזות רעיונית ועוד. תוצאות המרת הדעת גורמת לאיבוד אוטונומיה ורגרסיה אישיותית ותלות קיצונית במנהיג הכת, מעבר לשימוש בדפוסים מחשבה נוקשים, איבוד גבולות האגו וטשטוש הקו בין מציאות לדמיון, פאסיביות ואדישות לגבי כל מה שאינו נוגע ישירות למצוות הקבוצה, הפרעות פסיכו-פתולוגיות, מחשבות אובססיביות, הלוצינאציות ותופעות פסיכוסומאטיות ("האושר אין לו סוף", גבי זהר, הוצאת סער, 1992, עמ' 49-50).

החוקר א.ל. ג'ניס סבור שלדינאמיקה הקבוצתית יש השפעה מכרעת על איכות ההחלטות של חברי הקבוצה ואת החשיבה הביקורתית, העצמאית תופסת חשיבה קבוצתית, הגורמת לירידה בכושר השיפוט המוסרי ובכושר ההתייחסות לבוחן המציאות (שם, עמ' 94). טכניקת השליטה המוחלטת במעשי והתנהגות המאמינים נעשית על ידי המנהיג המאומן והכריזמטי של הכת העושה שימוש מניפולטיבי בכוחו כלפי המאמינים.

ליפטון מצא שורה של אמצעים להמרת דעת המתקיימים בכתות, בהם, פיקוח על הקשר בין האדם לעולם החיצון, מניפולציה מיסטית, תביעה להשתייכות, טיפוח נהג של ווידיויים, יצירת הילה מדעית סביב רעיונות מנהיג הכת, השתלת אמונה ותוכן אידיאי של מנהיג הכת ותפיסה שהאמת שלו אחת היא ואין בלתי, כניעה מוחלטת לרעיונות הכת ומנהיגה, המגובים בחברי הקבוצה שעברו תהליך של המרה ויודעים לזהות מומרים פוטנציאליים מסיימים בהצלחה את תהליך המרת הדעת (שם, עמ' 100-101).

מה ההבדל בין המרת דעת ("שטיפה מוח") ובין שליטה מוחית ("מיינד קונטרול")?

סטיב חסן מדגיש את ההבדל בין שטיפת מוח לשליטה מוחית – הביטוי "שטיפת מוח" מדגיש את האסיר בידיים של הסוהר שמתעלל בו. בתחילת התהליך של שטיפת המוח, האדם רואה את הסוהר באופן שלילי, אולם לאחר מכן, הוא מזדהה עם מטרותיו ותומך בהם. לעומת זאת בשליטה מוחית, האדם המגויס לכת, אינו רואה את המגייסים כאויביו, אלא כחברים שרוצים אך ורק בטובתו, מה שגורם לו להיות פחות זהיר ויותר חשוף למניפולציות.

נהוג לחשוב ששליטה מוחית זהו תהליך מיסטי מעורפל שאינו ניתן להגדרה במונחים קונקרטיים. למעשה, שליטה מוחית מתייחסת למערכת של שיטות וטכניקות כמו היפנוזה או עצירת מחשבות שמשפיעות על איך האדם חושב, חש ופועל. כמו בכל דבר, לא מדובר במשהו טוב או רע. אם משתמשים בטכניקות של שליטה מוחית על מנת להעצים את הפרט ולהרחיב עבורו את יכולת הבחירה שלו, בזמן שהשליטה על חייו נשארת אצלו, התוצאות יכולות להיות טובות ומועילות מאוד. לדוגמא, אם משתמשים בטכניקות של שליטה מוחית על מנת לעזור לאדם להיגמל מעישון, אלכוהול, מבלי לפגוע באורח חייו הנורמאלי ומבלי להשפיע על התנהגויות אחרות שלו. שליטה מוחית הופכת להיות הרסנית כאשר משתמשים בה כדי לרופף את יכולתו של הפרט לחשוב ולפעול באופן בלתי תלוי.

כאשר כתות משתמשות בשליטה מוחית, הכוונה היא לרוב לשבש את אישיותו העצמית של הפרט – התנהגותו, מחשבותיו, תחושותיו, ולבנות אותה בדמות הכת והמנהיג. כל זה נעשה באמצעות שליטה נוקשה בחיים הפיסיים, האינטלקטואליים, רגשיים ורוחניים של הפרט החבר בכת.

הייחודיות של הפרט והיצירתיות שלו איננה זוכה להערכה בכת. שליטה מוחית כיתתית הינה תהליך סוציאלי שמעודד ציות, תלות והתנהגות בהתאם למה שהמנהיג החליט כהתנהגות הולמת. השליטה המוחית הכיתתית איננה מעודדת אוטונומיה ואינדיבידואליות בכך שהיא משקיעה את הפרט אל תוך אוירה שמדחיקה בחירה חופשית. מערכת העקרונות של הכת הופכת להיות בראש מעיניו של החבר בכת. כל דבר וכל אדם שאיננו תואם אל תוך המציאות החדשה הזאת, הופך להיות חסר עניין.

פיליפ זימברדו (2002) מתאר את ה-mind control כמצב שבו הרצון החופשי של הפרט או הקולקטיב מצוי בסכנה נוכח פעולתם של גורמים המשנים או מעוותים את תפישת העולם, המוטיבציה לפעולה, ההשפעה, הקוגניציה וההתנהגות. חסן (1988) מוסיף כי ניתן לפרוט מצב זה לארבעה רכיבים עיקריים:

- שליטה בהתנהגות (Behavior Control) - ויסות ובקרה של הסביבה הפיזית של חבר הכת, ובכלל זה מקום המגורים, סגנון הלבוש, סוג האוכל, מינון השינה, מקום העבודה, השתתפות בטקסים ופולחנים ועוד.
- שליטה במחשבה (Thought Control) - הפנמה של דוקטרינת הכת כאמת מוחלטת. הדוקטרינה לא רק משמשת לצורך סינון של מידע שמקורו בעולם החיצוני, אלא גם מכתיבה את החשיבה הדיכוטומית של חבר הכת ביחס לתכנים שאליהם הוא נחשף.
- שליטה ברגש (Emotional Control) - תמרון רגשי, הכולל גם יצירת טווח צר של רגשות זמינים לשימוש עבור חבר הכת, המרכזיים שבהם הם אשמה ופחד. רגשות נוספים הם נאמנות ומסירות כלפי הכת ומנהיגיה.
- שליטה במידע (Information Control) - מניעה גורפת של גישה למידע שמקורו בעולם החיצוני, כמו עיתונים וכתבי עת, טלוויזיה ורדיו. בנוסף, ניטור האינפורמציה המועברת בקשרים בינאישיים, הן בין חברי הכת לבין עצמם והן בין חברי הכת למשפחה וחברים שאינם בכת. לכל אחד מסוגי השליטה הללו השפעה מכרעת על עיצוב התהליכים הנפשיים והמנטאליים שעובר החבר בכת ויחדיו הם יוצרים רשת של שליטה טוטאלית (חסן, 1988). (שם, עמ' 23).

ליפטון משרטט 8 קריטריונים לשליטה מוחית:

1. שליטה בסביבה- שליטה בסביבה ובקשר בתוך אותה סביבה. כולל לא רק עם איזה אנשים מתקשרים אלא גם כיצד הקבוצה מתקשרת זה עם זה בתוך הקבוצה ושולטת למעשה על הדיאלוג הפנימי של האדם.
2. שליטה מיסטית- הפיכת כל חוויה מהרמה הספונטנית המקרית שלה לרמה של אירוע "על טבעי".
3. דרישה לטהרה- ייסוד של סטנדרטים בלתי אפשריים שאליהם צריך להגיע, שמתוך כך יוצרים אווירה של אשמה ובושה. לא משנה כמה האדם יתאמץ, הוא תמיד נכשל, מרגיש רע, ומנסה לעבוד עוד יותר קשה.

4. הכת של הוידויים- הריסת גבולות האינטימיות והפרטיות של האדם, והציפייה שכל מחשבה, תחושה או מעשה – בעבר או בהווה – שאיננו תואם את חוקי הקבוצה, ייחשף באמצעות וידוי של חבר הקבוצה לקבוצה כולה או לחלק ממנה. המידע שנחשף איננו נשכח או נסלח, אלא להיפך, ניתן לשימוש על מנת להפעיל שליטה.

5. מדע קדוש- האמונה שמערכת העקרונות של הקבוצה היא מדעית במאה אחוז ואף מוסרית במאה אחוז ואמיתית לחלוטין, ללא כל מקום לשאלות או נקודות מבט שונות, ובוודאי לא לביקורת.

6. שפה חדשה- שימוש באוצר מילים על מנת להגביל את החברים אל תוך חשיבה אבסולוטית, שחור – לבן, שפה שמובנת רק לחברים.

7. החלת הדוקטרינה על החבר- כפיית אמונת הקבוצה על חוויות החבר, על המודע שלו ועל השלמות שלו.

8. ביטול הקיום- האמונה של אנשים בקבוצה יש את הזכות להתקיים ואילו כל מי שמחוץ לקבוצה או כל מי שמעביר ביקורת על הקבוצה חסר זכות זאת.

המפתח להצלחת התהליך של שליטה מוחית הוא ביצירת האשליה שהאדם נמצא בשליטה ויש לו בחירה חופשית, בעוד שלמעשה, הוא מושפע חברתית לנתק את חוש הביקורת שלו ואת יכולת קבלת ההחלטות שלו. במילים אחרות, הוא מאמין שהוא בחר באופן חופשי להכניע את הרצון החופשי שלו למנהיג או לאידיאולוגיה. כאשר הוא צועד צעד אחד אחורה ומביט בעיניים מפוקחות על כמות ההשפעה הסביבתית שהוא ספג על מנת לגרום לו להכניע את רצונו החופשי, רק אז הוא רואה עד כמה ובאיזו רמה הוא היה תחת השפעה מניפולטיבית.

בקבוצות סמכותניות מתרחשים תהליכים של שינוי תודעה בדרכים שונות ומגוונות ומשתמשים במילים הגורמות לשליטה מנטאלית על המוח. חברי הקבוצה מוותרים על חייהם הקודמים, על רכושם-לעיתים קרובות לטובת מנהיג הקבוצה והם פועלים וחיים למען מטרה אחת – מטרת הקבוצה והמנהיג. בקבוצות אלה מפעילים שליטה מנטאלית הגורמת לנזק פיזי ונפשי, עולים סימני שאלה סביב טיבו המוסרי והקליני של מנהיג הקבוצה, ומידת החוקיות של מטרות ותכני הקבוצה.

ד"ר דוד גרין (2010) מגדיר את רמת המסוכנות של קבוצה סמכותנית בהתאם המאפיינים

הבאים:

- א. מצבם הנפשי של חברי הקבוצה הסמכותנית – כושר השיפוט שלהם, בוחן המציאות, יכולת לקבל החלטות.
- ב. הטכניקות בהן משתמש מנהיג הקבוצה ומידת שיתוף הפעולה שלו עם גורמים מחוץ לקבוצה.

פרק 2 – היהודים המשיחיים ו"קהילת כרמל"

¹. יהדות משיחית היא זרם דתי המבוסס על מרכיבים משיחיים נוצריים-אוונגליסטיים, שבמרכזם קבלת ישו כמשיח ישראל המתואר בתנ"ך וכ"בן האלוהים" כפי שמתואר, לשיטתם, בברית החדשה, והתייחסות אל התנ"ך ואל הברית החדשה ככתבי קודש. חברי הקהילות העצמאיות המשתייכות לזרם זה מגדירים את עצמם כיהודים, אך הזרם אינו מוכר כפולג בתוך היהדות על ידי כמעט כל הזרמים האחרים. בני זרם זה רואים עצמם כממשיכי חסידיו הראשונים של ישו, שהיו יהודים, וחלקם שומרים על סממנים יהודיים שונים (כגון שמירה על כשרות ועל השבת). ההערכה היא כי כיום בעולם יש בין 250,000 ל-300,000 יהודים משיחיים, בהם, 10,000 - 15,000 בישראל.

היהודים המשיחיים משתמשים בשם ישוע (ולא בשם ישו הנפוץ בקרב דוברי עברית) שכן לשיטתם זה הוא שמו האמיתי, כך הוא נקרא בברית החדשה וכך מכירים אותו ההיסטוריונים.

ליהודים המשיחיים אין ספר תפילה אחיד, אך יש קהילות המשתמשות בסידור משלהן. על-פי רוב, התפילות הן אישיות ונאמרות על ידי המתפללים. התפילה נערכת בלב או בעל פה, לבד או עם מאמינים אחרים בקהילה. מבחינתם, התפילות יכולות להיאמר בכל מקום ובכל זמן. לדעתם, על כל מאמין לפתח מערכת יחסים אישית עם אלוהים. התפילות האישיות מופנות אל אלוהים ("אבינו שבשמים") ומסתיימות בדרך כלל במילים "בשם ישוע המשיח, אמן". בקהילות רבות מודגש על ידי החברים המאמינים וכן על ידי רועה הקהילה שעל כל מאמין לפתח מערכת יחסים אישית עם אלוהים, ולא לקבל את דבריו של אח בקהילה או של רועה הקהילה כנכונים. על כל מאמין לבדוק בעצמו כל דבר, ולעשות את כל מה שנידרש, כולל חזרה בתשובה, על מנת להתקרב ולהכיר אישית את אלוהים.

כתבי הקודש שלהם כוללים את התנ"ך ואת הברית החדשה. על פי אמונת היהודים המשיחיים, הנבואות בתנ"ך מדברות על הברית החדשה ועל ישו המשיח, ואין בברית החדשה תורה חדשה, אלא המשכו של התנ"ך. אחד מעיקרי האמונה המשיחית הוא "בישור", כלומר הפצת בשורת האמונה באמצעות פעילותמיסיונרית. הבישור נעשה בדרך כלל בעל-פה, אם כי יש מאמינים העושים זאת באמצעות הפצת הברית החדשה או ספרי אמונה משיחית אחרים.

הקהילות שונות זו מזו באופיין ובגודלן. רוב הקהילות מונות בין 15 ל-35 אנשים (קהילות בית), אם כי ישנן גם קהילות גדולות יותר המגיעות למעל למאה

אנשים. רוב הקהילות אינן ידועות כלפי חוץ, ולא ניתן למצוא אותן בדרכים המקובלות (אינטרנט, שלטי חוצות, דפי זהב וכו'). ה"אחים" נאספים לפחות פעם אחת במהלך השבוע לאסיפות של תפילה, קריאה או שירת תודה והלל לאלוהים. ישנן גם אסיפות שבהם ה"אחים" קוראים ביחד בתנ"ך ומדברים על המסר האישי שקיבלו במהלך הקריאה בתנ"ך או המסר שקיבלו דרך חוויה אישית.

היהודים המשיחיים רואים עצמם כאנשים מאמינים ולא כדתיים. לדבריהם, אין הם מחזיקים תמונות של ישו, או של מריה. לדבריהם השימוש במונח "הנוצרי" עוות במהלך ההיסטוריה, שכן משמעותו האמיתית היא "מנצרת" (מקום מגוריו של ישו), ולא דת חדשה כפי שדוברי עברית משתמשים במונח.

להצטרפות של יהודי ליהדות המשיחית נדרש טקס הטבילה לנצרות וטקס "בציעת הלחם" (שגם נקרא "סעודת האדון"). ("בעיני היהודים המשיחיים הטבילה היא דבר אלוהים, הקורא למאמינים לשים את חייהם הישנים מאחור, לתת לאדם הישן למות, ולקבל את המשיח כאדון בחייהם.^[2] לטבילה מיוחס גם אלמנט של היטהרות, בדומה לטבילה של יהודים במקווה. על פי היהודים המשיחיים גם סעודת האדון היא דבר אלוהים הקורא למאמינים להודות לאלוהים על ששלח את ישו המשיח, לכפר על חטאי האדם ולטהר את האדם מכל עוונותיו.^[3] היהודים המשיחיים מסתייגים מחלק מהטקסים הנוצריים. מבחינתם המהות היא באמונה פנימית, ולא בעשיית מעשים או בציות לחוקים דתיים כדוגמת הליכה לבתי תפילות, טקסים דתיים, או לבוש מיוחד.

חלק מן היהודים המשיחיים אינם רואים חובה בקיום המצוות הנהוגות ביהדות, שכן במהות אמונתם הם מקבלים את הרעיון המדבר על גאולה על ידי המשיח החי בכל מאמין ועל ידי הליכה בהדרכתה של רוח הקודש. נושא המצוות (כמו ברית-מילה או הדלקת נרות שבת) הוא דבר אישי אצל כל מאמין, אבל אינו נחשב כמהותי באמונה. הקהילות אינן שומרות מצוות כדוגמת שבת, וטקסי בציעת הלחם, שבחלק מהקהילות נערכים בשבת, כוללים מוזיקה, הדלקה וכיבוי של מכשירי חשמל, וכדומה.

יש מאמינים משיחיים שאינם מקבלים את התורה שבעל פה, למרות שעל פי היהדות הרבנית היא מקור להלכה המשלים את התורה. אחרים שאוחזים באמונה שניתנה תורה שבעל פה כלשהי (ואפילו מוצאים סימוכין בדברי ישו מהברית החדשה), אך לא זו המוכרת ביהדות. חלק מהמאמינים המשיחיים אומרים שהתורה שבעל פה, היא המצאה ותוספות של רבנים ופרשנות אישית של רבנים שהתקבלה לאחר הרבה ויכוחים שבסופם הגיעו או לא הגיעו להסכמה. בנוסף לכך יש מהם שטוענים שהתורה שבעל פה היא דרך שבה העדיפו הרבנים לחזק את כוחם, מעמדם, וסמכותם בחברה, תהליך שהחל

לטענתם בתקופת בית שני, וזאת על פני חזרה בתשובה וחיזוק האמונה האישית של כל יהודי. פרשנות פסוקי התנ"ך מתבצעת בעיקר באופן אישי ועצמאי על ידי כל מאמין (לדבריהם בהדרכת רוח הקודש), תוך הכוונה של אמונות יסוד משיחיות, ולעתים בקבוצות לימוד ותפילה תוך דיון.

יש מאמינים משיחיים המאמינים שכל תוספת שהיא על האמונה בצורות חיצוניות או בחוקים דתיים שמקורם אינו ברוח הקודש, מרחיקות את המאמין מאלוהים. בניגוד לנצרות הקתולית, שהכריזה על אנשים מסוימים בהיסטוריה (קדושים) כמו מרים, אם ישו, (ואף מתפללים אליהם, אין כזה דבר ביהדות המשיחית. הקדושה היא אצל כל מאמין שקיבל לחייו ולתוכו את רוח הקודש.

אמונות יסוד של היהודים המשיחיים כוללות: ישו משיח ישראל ובן אלוהים, התהלכות בעולם בענווה וצניעות, חיפוש רצון האלוהים, היות המאמין כלי של אלוהים למימוש תוכניתו, סליחת החטאים של אחרים, אמונה לפני מעשה - אי נסיון להצטדק בפני אלוהים על ידי מעשים, הליכה נכונה בפני אלוהים ולא על מנת שבני אדם יראו, האלוהים הוא אחד ובלתי משתנה - אלוהי אברהם הוא אלוהי דויד המלך ואלוהי השליחים, הליכה נכונה - או לא - בפני אלוהים תתגלה בסופו של דבר גם כלפי חוץ, "ה' אלוהינו ה' אחד, ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל שכלך ובכל מאודך", "ואהבת לרעך כמוך".

היהודים המשיחיים מייחסים לעצמם שורשים קדומים, ורואים עצמם כממשיכה של התלמידים הראשונים שהלכו בדרכו של ישו, ושקיבלו אותו כמשיח בלבד.

רוב ההיסטוריונים דוגלים בהנחה כי לא היה רצף של קהילות משיחיות מימי ישו ועד ימינו, וככל הנראה בסביבות המאה השנייה, עם היפרדות הנצרות והיהדות, נטמעו הנוצרים הקדומים ממוצא יהודי בקהילה הנוצרית הכללית, או ויתרו על הסממנים הנוצריים ונטמעו ביהדות. יש חוקרים הטוענים^[4] כי הקבוצות המשיחיות בימינו התפתחו מזרם נוצרי פרוטסטנטי בשנת 1825 בדבלין שבאירלנד.

לעומתם טוענים המשיחיים כי במהלך ההיסטוריה היו מאז ומתמיד מאמינים יהודים שהאמינו בסתר שהמשיח הוא ישו, ולטענתם סיפורים בספרות התלמודית על תופעות כאלה, מתייחסים לזרם המשיחי שלהם. יש בהם הטוענים שיש סימוכין בברית החדשה על כך שמספר היהודים המשיחיים בארץ מנה לפחות אלפי יהודים בישראל שקיבלו את ישו כמשיח, ואף שאותם מאמינים "מצאו חן בעיני כל העם".^[5] ישנם עדויות^[6] על קבוצת יהודים בשם אביונים, שככל הנראה פעלו בארץ מהמאה הראשונה עד הרביעית לספירה. יהודים אלו קיבלו את ישו כמשיח, ודבקו בהמשך שמירת מצוות תורה.

גם מן התלמוד ניתן ללמוד על המפגשים בין חז"ל ליהודים המשיחיים שחיו בארץ. יש הסבורים שהמונח 'מינים' בתלמוד מתייחס לתלמידי ישו. היו יהודים ששמעו את המסר של תלמידי ישו, קראו אותו והאמינו בו. כדי לבדוד אותם ביתר שאת, אסר רבי עקיבא לקרוא בספרים אלו. במסכת סנהדרין (י, א) נאמר "כל ישראל יש להם חלק בעולם הבא". ואזי מפרטת את היוצאים מן הכלל "רבי עקיבה אומר, אף הקורא בספרים החיצונים, והלוחש על המכה ואמר "כל המחלה אשר שמת במצריים, לא אשים עליך" (שמות טו, כו). אבא שאול אומר, אף ההוגה את השם באותותיו". שיטת הפרשנות של רבי עקיבא וכן טענתו לעליונות החכמים, הרחיקו את היהודים שהאמינו בישו ובודדו אותם. לשיטתו, כל התגלות אלוהית נוספת שניתנה לאחר מעמד הר סיני, ניתנה לחכמים בלבד, ורק הם בני הסמכא. תלמידי ישו יחסו את אותה הסמכות לישו ולכתבי השליחים. אף אחד מן הצדדים לא היה מוכן להתפשר. ניתן לאמר שבתקופת רבי עקיבא התגבשה התאולוגיה היהודית כפי שהיא באה לידי ביטוי בימינו ביהדות הרבנית^[7].

2. הקהילה המשיחית ביפו הוקמה באמצע שנות השלושים של המאה העשרים. קהילות נוספות פועלות בישראל, בין היתר בירושלים, בתל אביב בכרמיאל וביד השמונה, ובסך הכל ישנן עשרות רבות של קהילות משיחיות ברחבי ישראל. מספר היהודים המשיחיים בארץ מוערך בכ-10,000 עד 15,000 איש, מרביתם יהודים שהצטרפו לקהילות אלה, וחלקם ערבים.^[8]
3. חלק מהקבוצות מכילות בעיקר יהודים שהגיעו לאמונה בישו, ואחרות - בעיקר גויים, אך למרבית הקבוצות אופי מעורב. אולי הידועה מכל תנועות אלו היא יהודים למען ישוע (באנגלית Jews for Jesus): הקוראת לחנך נוצרים על המקורות היהודיים של דתם ובעיקר להביא כמה שיותר יהודים לאמונה המשיחית.
4. חברי הקהילה בקהילות משיחיות נקראים "אחים", ומנהיג הקהילה נקרא "רועה הקהילה". הרועה אחראי על הצדדים המנהליים והכספיים של הקהילה ועל ארגון הכינוסים השבועיים שלה. בהיעדרו של הרועה יהיו לרוב "אחים אחראים" המנהיגים את הקהילה. ברוב הקהילות מוטל איסור על האחים ללמוד חומר הכופר באמונה המשיחית, כנגד אח שעושה זאת מוטלות סנקציות כך שהקהילה מתייחסת אליו כאל זר תוך הימנעות לעתים אף מלומר לו שלום. [1] ישנם יהודים משיחיים הטוענים שבקהילה שלהם, אין כל איסור מה לקרוא, ואף להפך - בקהילתם כל איסור הוא בגדר חוק דתי, ויש להימנע מחוקים דתיים כי הם לוקחים את חופש הבחירה מהמאמין. עוד טוענים אותם מאמינים שבקהילתם מעודדים כל מאמין לחפש בעצמו את האמת בלי לקבל שום דבר כנכון או כמובן מאליו, רק כי מישהו אחר בקהילה אומר זאת.

- אותם מאמינים גם טוענים שבביתם יש ספרות רבה ומגוונת שאינה נסתרת מאף אדם.
5. חלק מקהילות היהודים המשיחיים בישראל מאוגדות בעמותה בשם "עדות משיחית לישראל". ישנן קהילות שבהן נהוג לתת תרומה (מעשר), על פי רצונו של כל מאמין, למימון הוצאות הקהילה, וישנן קהילות המקבלות תרומות מחו"ל.
6. היהודים המשיחיים מעורבים בחיים במדינה והם משרתים בצה"ל.
7. קהילות היהודים המשיחיים בישראל עוסקות בפעולות הומניטריות המערבות הטפה להצטרפות לקהילה. פעולות אלו נעשות בעיקר בין אלו הנמצאים במצב קשה, הן מבחינה כלכלית, כמו ניצולי שואה שמקבלים סיוע במצרכי מזון וגישה לשרותי רפואה, משפחות חד הוריות המקבלות סיוע במצרכי מזון וכדומה, והן בין אלו הנמצאים במצב נפשי קשה - נרקומנים, חוזרים בשאלה וחיילים בודדים המקבלים פרט לסיוע הכלכלי גם תמיכה נפשית.
8. פלגים ביהדות המשיחית בישראל
9. יהודים משיחיים בישראל מתפצלים לשני זרמים עיקריים, אף שאלה אינם מוגדרים.
10. הפלג הראשון, הזרם המשיחי התנכ"י, רואה עצמו יהודי למהדרין על פי דתו, וממשיך דרכם של האביונים) אותו הפלג המשיחי בימי בית המקדש השני. (חברי קבוצה זו רואים בישו משיח בלבד המובטח בנבואות התנ"ך ודוחים כל תאולוגיה המציגה אותו כאלוהים או בן האלוהים, או, לחלופין; רואים בו נביא כמשה בלבד, כזה שאלוהים דיבר דרך התנבאותיו. יהודים אלו רואים את התנ"ך ואת ספר הברית החדשה כספרי קודש עילאיים שאין עליהם עוררין. כן טוענים חברי הפלג שאין פסול בשקידה בספרות דרבנן כגון: תלמוד, משנה, אך אין לקיים הלכות הסותרות את הכתוב בתנ"ך או בברית החדשה או להסתמך על חלקים מספרות זו שאינם תואמים לספרי הקודש לתפיסתם.
11. יהודים אלה חוגגים את שלוש הרגלים: סוכות, פסח ושבועות. רובם ככולם ממלאים את מצוות התורה באופן חלקי או מלא ושמים דגש על עשרת הדברות, לשם כך הם דוחים בתוקף כל שימוש בצלבים, מגיני דוד או שאר פסלים, ומקפידים על אמונה מתוך רוחניות אשר כמעט ונטולה חומריות. אף שליהודים אלה אין הלכה משלהם, וחלקם אף מתנגדים לתורה שבעל-פה, הם שומרים כשרות על-פי הדינים הקראיים, כמו כן רובם שומרי שבת. יהודים אלה רואים בנצרות או בכל זרם המקנה לישו מנצרת "אלוהות" כופרים ממש.

12. הפלג השני והעיקרי הם היהודים המשיחיים המתבססים על מוטיבים מהנצרות האוונגליסטית. חלק מחברי הפלג אינם רואים עצמם כיהודים על פי דתם, קרבתם היחידה אל היהדות היא דיבור עברית, לרוב כשפת אם, חגיגת שלוש הרגלים ומספר חגים נוספים שלמעשה כל אחד חוגג על פי רצונו. בני פלג זה מקבלים את רוב הדוקטרינות הנוצריות, הם לא רואים הבדל ממשי בין עצמם לנוצרים אף שהם דוחים חלק מהמנהגים הנוצריים כגון: החגים הנוצריים עצמם, שימוש בפסלים, או טבילה בכנסייה. חסידי פלג זה רואים בישו משיח ישראל ובנו של אלוהים.

13. אף שקיימת מחלוקת על מי הוא יהודי משיחי, יהודים משיחיים אינם נחשבים ליהודים לעניין חוק השבות) הם נחשבים כ"בני דת אחרת. [2] ("יהודים משיחיים שאמנם יהודיה לפי ההלכה אינם נחשבים ל"לא יהודים", אלא ליהודים מומרים, כלומר - יהודים שהמירו את דתם במוצהר לדת אחרת, וגם אינם מקיימים מצוות עיקריות, כמצוות שבת. 14. בפסק דין תקדימי של בג"ץ, שדן בעתירת יהודים משיחיים לקבל סל קליטה על פי חוק השבות, פסק נשיא בית המשפט העליון, אהרון ברק בהתאם לקונצנזוס שהיה קיים בישראל בשנות ה-80 של המאה ה-20 :

"גורמים אלה (לאומיים, דתיים, לשוניים, היסטוריים...) מובילים היום כולם למסקנה, כי מי שמאמין במשיחיותו של ישו ורואה באמונתו זו את האפקטיבית שבאמונתיו ועושה לה נפשות ומתרכז לשם כך בקהילות הרי הוא אדם המאמין בדת אחרת... המבחן הראוי הוא המבחן החילוני-לאומי, המשקף את התודעה הלאומית שלנו כיום. נראה לי כי לעניין תודעה לאומית זו קיים קונצנזוס רחב בעם היהודי, וקיימת בו הסכמה לאומית, כי אמונה בישו כמשיח, מלך היהודים ובן האלוהים והטפה אקטיבית להגשמת אמונה זו בין היהודים, תוך יצירת קהילה מיוחדת לשם כך, כי כל אלה עושים את האדם לבן דת אחרת, באופן שנשללת יהדותו. על פי תודעה זו אנו רואים בעותרים בני דת אחרת. בנתני ביטוי לתודעה לאומית זו, ולהסכמה לאומית זו, איני מטיל על החברה הישראלית השקפת עולם פרטית. איני מכריע גם בשאלה עליה קיימים חילוקי דעות עמוקים ואין בה קונצנזוס חברתי. נראה לי כי הדת האחרת, אליה משתייכים העותרים, הינה - לפי המבחן החילוני - הדת הנוצרית..."

–בג"ץ 265/87 גרי לי ושירלי ברספורד נגד משרד הפנים, ניתן ב-
25.12.89

15. יחד עם זאת השאיר פסק הדין פתח לשינויים בעתיד:

ה'מבחן החילוני' מורכב מיסודות שונים, וניתן למנות ביניהם יסודות של הדת היהודית, של הלשון העברית, של ההיסטוריה של עם ישראל ושל בניית עצמאותו המחודשת במדינתו. המשקל הפנימי של יסודות אלה השתנה בעבר עם הזמן, והוא ישתנה גם בעתיד. התפיסה החילונית-ליברלית היא תפיסה דינאמית, המשתנה עם הילוכו של העם היהודי על פני ההיסטוריה

16. שר הפנים, בעבר, אברהם פורז, אמר בראיון:

"חוק השבות נותן זכות שבות ליהודי בלבד, יהודי שהתנצר איננו יהודי יותר מבחינת חוק השבות. כל מי שמאמין בישו איננו יהודי. מה לעשות - היהדות לא מאמינה בישו. זה אפילו נקרא עבודה זרה. מי שמאמין בישו, בעיניי הוא נוצרי, נקודה".

17. התופעה של יהודים המאמינים בישו, בדרכים ואופנים שונים, אינה משום חידוש בתולדות עמינו. הנצרות נולדה בתוך העם היהודי וצמחה ממנו, אך בשלב מאוחר יותר הועברה אל העמים שמסביב וקבלה צביון אוניברסלי, תוך התנתקות ממקורה. אולם ההסטוריה מראה כי העם היהודי הוציא מתוכו, ללא פשרות, אותם חלקים ממנו אשר צעדו אחר ישו הנוצרי, אפילו אם הם הוסיפו לראות עצמם כיהודים.

אחרי אלפיים שנות ניגוד וניתוק מוחלטים בין בני כת זו לבין האומה היהודית, מבקשים 'היהודים המשיחיים' להחזיר אחורה את גלגלי ההסטוריה באלפיים שנה...

גם בתקופתנו אנו אין לראות משום חידוש של ממש בתופעה של הנסיון 'לשלב' יהדות באמונה בישו. אך כמו בעבר כן גם בהווה, נמצא שהיהדות, באורח שיטתי, דחתה תופעה זו וסירבה להכיר במאמינים בישו כחלק מן העם היהודי".

השורשים החדשים של 'היהדות המשיחית' התחילו באמצע המאה ה-19 (2): קומץ יהודים מומרים מהממלכה המאוחדת שהאמינו בישו שאלו את עצמם מדוע היו צריכים לשנות את זהותם היהודית ולהתנתק משורשיהם בכדי להאמין בישו; וכך נוסד ב-1866, "ההתחדות הבריטית של הברית והתפילה של הנוצרים העבריים (The Hebrew Christian Alliance and Prayer Union of Great Britain), על מנת לאחד זהות יהודית ותאולוגיה נוצרית .

"מה שקובע לעניננו היא המציאות ההסטורית שלפיה זיקה אמונתית לישו כנביא, גואל, מושיע או משיח (ולא חשוב באיזה מובן מהמובנים הרבים) פירושה התנתקות מהישות ההיסטורית של עם ישראל..."
כותב פרופ' ר"י צבי ורבלובסקי, בעל הקתדרה למדע הדתות של האוניברסיטה העברית לשעבר.

שאיפתם של ה'יהודים המשיחיים' היא כי יכירו בהם כזרם רביעי ביהדות, כלומר: אורתודוקסים, קונסרבטיבים, רפורמים, ו... 'יהודים משיחיים'. ה'יהודים המשיחיים' הינם לרוב, אנשים שנולדו כיהודים והמירו את דתם; הם קבלו על עצמם את האמונה בישו ובברית החדשה (יסודותיה של הדת הנוצרית) ונטבלו בשם השילוש.
וכך אמר שופט בית משפט העליון, צבי ברנזון על אותם אנשים:
18. "... יהודי שהמיר את דתו הוציא את עצמו מכלל ישראל דווקא במובן החילוני המקובל בעם ובמובן זה – להבדיל מהגישה הדתית – אין הוא עוד בבחינת יהודי".

19. האמונה שלהם זהה לחלוטין לזאת של הנוצרים הפרוטסטנטיים אבנגליים (3), דהיינו: אמונה בשילוש, בלידת בתולים של ישו, בחיים ללא חטאים של ישו, בתחייתו מן המתים, בביאתו השנייה, שרק המאמין בו נושע... וכו'.
חלקם מאמינים כי ישו יחזור ככל שיתרבו היהודים אשר יאמינו בו, ובכך ניתן לתלות האופי המיסיונרי שלהם.
'היהודים המשיחיים' רואים את עצמם כחלק של 'גוף המשיח', ביטוי פרוטסטנטי מובהק המכנה את אלו שממשיכים דרכם של תלמידי ישו, שקיבלו אותו כמושיע וסוגדים לו כאדון. אלו שהגיעו לזה אומרים שהם 'נולדו מחדש'.

"הלידה המחודשת היא תולדה של אידיאולוגיה מיסיונרית חדשה של צייד נפשות שלא דרך מסעי צלב או מעשים קיצונים, אלא בדרכים מעודנות של יצירת קשר והרעפת אהבה לאותם יהודים מסכנים שסבלו בגין הנצרות והנוצרים במשך ההיסטוריה הארוכה" (4).

'היהדות המשיחית' מתחלקת לכ-100 קהילות הפרושות בכל רחבי הארץ, שמות הקהילות אינם מעוררים כל חשד כי מדובר בארגון נוצרי מיסיונרי, כך לדוגמא ישנם קהילות הנושאות שמות: נתיביה, חסד ואמת, ה' רועי, תקוות ישראל, ישראל חי, אוהלי רחמים, ירואל... וכו'. בנוסף לזאת, יש להם אחיזה גם בהתיישבות הקיבוצית, כגון קיבוץ 'יד השמונה'.

בקהילה משיחית סטנדרטית, ישנם כמה סוגים של אנשים :
-נוצרים פרוטסטנטיים ללא שורשים יהודיים כלל, שבעיקר הם בני
זוגם של אותם 'יהודים משיחיים' או עובדים וסטודנטים זרים.
-יהודים מומרים שאין להם שום זיקה ליהדות ואורח חייהם כנוצרים
גמורים.

-יהודים מומרים השומרים חלק ממצוות התורה (5) (ואפילו דרבנן
*5) בגוונים שונים.

- מבין המשיחיים מהסוג השלישי יש שאינם קשורים לאף קהילה
משיחית והמבקרים בתדירות בכנסיות נוצריות.
20. "לגבי פולחן אנו הולכים לקהילות שונות: בפטיסטיות, לותרניות, ויש
מאתנו שעוד הולכים לבית כנסת..." אומר סם נדלר, לשעבר ראש
צוות 'היהודים למען ישו' בניו יורק.
21. כדאי גם להזכיר כי ה'יהודים המשיחיים' זוכים, במדה רבה, באהדה
של רוב הכנסיות הפרוטסטנטיות .
22. יום הפולחן שלהם הינו ביום שבת (7), הם מלים את בניהם (8)
(לרוב), ומתכנסים בחגי ישראל, וחלקם גם ביום ישוע (9) (חג המולד).
חלקם אף חובשים כיפות ואפילו טלית קטן .
יש שפה מיוחדת השייכת להם שמיועדת להלביש כסות יהודית לנצרות
שלהם וכך לצוד נפשות תמימות, לדוגמא :
~במקום כנסיה - מקום של גויים: קהילה או בית כנסת.
~במקום צלב - סמל מרתיע: עץ, סמל של התורה, "כי עץ חיים היא
למחזיקים בה."
~במקום הטבלה לנצרות - המרת דת: מקווה או חזרה בתשובה.
~במקום כומר/פסטור - כהן דת נוצרי: ראש קהילה, רב או רבא"י, כהן
דת יהודי (10).
~במקום ברית חדשה: הכתובים המשיחיים, החלק השני של התנ"ך
(לעיתים).
23. לא בכדי בוחרים הם להשתמש ב'סלנגים' אלו, שכן השימוש במילים
אלו אינו מסגיר את מהותם ומטרתם האמיתית, ובדרך זו אין הם
מעוררים חשד או דחיה במפגש הראשון עם ציבור תמים וזאת בתקווה
להשיג את מטרתם האחת והיחידה: העברת העם היהודי על דתו. לא
לשווא אמר מורטון קליין, נשיא לשעבר של האגודה הציונית
האמריקאית, (Zionist Organization of America-ZOA) כי יהודים
המשיחיים הינם "יהודים לשעבר".

שיטות הפעולה

24. 'היהודים המשיחיים' נמנים על הקבוצות המסיונריות האגרסיביות ביותר הפועלות בקרב יהודים בעולם בכלל ובישראל בפרט, וכך כתוב בספר "לבסוף שלום", מאת המטיף ביילי גראהם, בהוצאות "קרן אחוה משיחית":

"השליחות היסודית והראשונית של הקהילה המשיחית היא להכריז על המשיח באוזני האובדים." (עמ' 129). מפעם לפעם יוצאים ה'יהודים המשיחיים' במתקפה מסיונרית עזה תוך שהם מציפים ערים שונות בחומר תעמולה מיסיונרי. הם קוראים לזה 'מסעות בישור'. שיטות פעולתם מגוונות: ניתן לראותם עומדים בקרן רחוב מנהלים שיחות עם עוברי אורח תוך חלוקת מנשרים מסיונריים אשר במבט ראשון נראים תמימים ואינם מעוררים חשד. לפעמים, בהמשך הפעילות המיסיונרית הם לובשים חולצות טריקו עם הדפס של "יהודים משיחיים", "ישוע הוא המשיח" או פסוקים מן התנ"ך או מהברית החדשה (המזכיר את הצלבנים הנושאים צלבים על שיריונם). דבר זה נעשה בכדי לעורר את סקרנותם של עוברי אורח וסקרנות זו מספקת את האפשרות למיסיונרים לפתוח עם העוברים והשבים בשיחה.

בשיחות אלו, מחלקים הם חומר מיסיונרי נוצרי מוסווה, עמוס בסממנים בעלי אופי יהודי, כמו חוברות הנושאות את הכיתוב "חזרה בתשובה", "נביא כמשה", "אהוב את העם היהודי", ועוד... וכן ספרים כמו "המשיח בתנ"ך לאור ספרי חז"ל", "מלך היהודים", "ראשית חכמה", "הרז דשלושה", וכד'. לצורך העניין יציג המומר ה'משיחי' גם תעודת זהות בה הוא רשום כיהודי וזאת בכדי לטשטש את העובדה כי נושא התעודה הינו נוצרי מובהק. גם כאשר השיחה עם ה'משיחי' תתמשך, הוא יבחר להשמיט פרטים חשובים מתוכן אמונתו, כמו העובדה שהוא עבר הטבלה לנצרות בהצטרפותו לקבוצה המיסיונרית אליה הוא משתייך.

נציין עוד כי ברשותם של ה'יהודים המשיחיים' אולמות כנסים, הוצאות לאור, בית אבות ומרפאות, מרכזי גמילה, אכסניות נוער, ואף מועדון לילה.

25. אלי ויזל, סופר וחתן פרס נובל לשלום, אומר עליהם: "הם בלתי הוגנים, הם צבועים, אין להם אומץ להצהיר בכנות שהם החליטו לזנוח את עמם ואת מורשתם. באומרם לקרבנותיהם כי אפשר להיות יהודי ונוצרי גם יחד... הם מטילים מלכודת של תחבולות ושקרים. ויותר גרוע מזאת, הם משחקים במקומות תורפה של הקורבנות שלהם. כל הזמן מנצלים חולשה, אי-ידיעה, וחוסר אושר. הם מציעים 'משפחה חדשה' שאמורה להחליף את האמיתית, ה'חברה' שהייתה חסרה עד עכשיו,

ובתחילה, אווירה דתית 'שלא מחייבת'. אח"כ מאוחר מדי כדי לחזור אחורה: 'מבצע פיתוי' הצליח (Lifeline, summer 1995) ."

בסיכום, המסיונר ה'משיחי' נראה ופועל בשיטות אשר לא יעוררו את חשדנו אך יעוררו את סקרנותנו. הוא ינסה לגלות התעניינות מוגברת בנו ובבעיותינו, זאת מתוך ידיעה כי באוירה חברתית המנוכרת הקיימת בישראל, נתפשים אנשים ביתר קלות לתשומת הלב והאהבה שהוא מפגין כלפיהם ...

אולם זאת עלינו לזכור, אין התעניינות בנו באה כמטרה אלא משמשת כאמצעי בכדי להפוך אותנו לנוצרים!

26. היהודים המשיחיים והחוק פעמיים רבות הגישו אנשי המיסיון תלונות שווא נגד פעילי יד לאחים, בנסיון לשים את עצמם כשעירים לעזאזל ולמשוך תשומת לב מהקהל; להפוך לקרבן כדי שישכחו אולי כי הם אשמים... כמובן גם שכל נסיונם להציק לפעילים מראה על דאגתם לנוכח ההצלחות הרבות של יד לאחים במאבקם נגדם. (כל המקורות מצותתים מספרו של אלכס פרקש" מיהו נוצרי?)

27. היהדות המשיחית הינה כת נוצרית מן הימוקים הבאים:

28. תחילה, יש לציין כי במספר מקרים בהם נתבקש הבג"ץ לדון במעמדו של ה'יהודים המשיחיים', דחה בית משפט העליון את הטענה כי הם יהודים לכל דבר, ופסק נחרצות כי ה'יהודים המשיחיים' הינם בני דת אחרת ושייכים לעולמה הרחב של הנצרות.

נאמר מפי השופט ברנזון, בבג"ץ 467/75:

"על ישועים הנחשבים ומקובלים כיהודים טרם שמענו. הדבר פשוט אינו מתקבל על הדעת. לפי כל מבחן שהוא, הלכתי-דתי או משפט חילוני, אין דבר כזה. שאלו נא יהודי ברחוב אם יתכן דבר כזה ותשובתו הוודאית תהיה: 'לא'. ידוע שישנה כת של אנשים שנולדו יהודים והפכו למאמינים בישו המשיח הקרויים 'עבריים משיחיים'. הם כביכול רוצים לשמור על מוצאם היהודי, אבל היהדות הקיאה אותם ובקהל ישראל לא יבואו."

29. ונאמר מפי השופט ויתקון, בבג"ץ 563/77 :

"ברור שאדם המאמין באלוהות של ישו כחלק מהאלוהות המשולשת, הרי הוא אדם שהנצרות – כמעט ללא הבדל בין זרמיה השונים – יכולה למנותו עם בניה."

30. דעתו של אהרן ברק, נשיא בית משפט העליון לשעבר אינה שונה: "... מי שמאמין במשיחיותו של ישו ורואה באמונתו זו את האפקטיביות

שבאמונותיו ועושה לה נפשות ומתרכז לשם כך בקהילות הרי הוא אדם המאמין בדת אחרת".

31. ניצול שירות צבאי למיסיונריות

32. "אם עד לפני עשור העדיפו משיחיים רבים להימנע משירות צבאי,

וחלקם אף ירדו מן הארץ לשם כך, היום אנו עדים למגמה הפוכה."

כותבת רחלי סולומון במגזין משיחי 'כוון' (מס' 36, דצמ' 03, עמ' 8).

33. אחת הסיבות שמשחיתים משרתים בצה"ל, היא באין ספק בכדי להטיף

לאמונתם בקרב חיילים. ברור כי הדבר מהווה בעיה ע"פ החוק, כך

ששר הביטחון וראש הממשלה לשעבר מר יצחק רבין ז"ל התערב

והעביר את ארי סורקו-רם (11) מתפקידו בשירות מילואים (בג"ץ

329/87). וכך נכתב בגליון "המשמר" מתאריך 2/11/86, בידיעה

שכותרתה "מיסיונר הורחק בהוראת רבין משירות מילואים":

"שר הביטחון, יצחק רבין, הורה להרחיק משירות מילואים בצה"ל את

אריה סורקו-רם מרמת השרון לאחר שנתגלה כי הוא פעל במסגרת

שירות המילואים בהפצת אמונות נוצריות... מקורות בטחוניים מסרו

לכתבנו) אבי בניהו (כי אריה סורקו-רם, שעסק במסגרת המילואים

בהדרכת מתנדבים יהודים מחו"ל שהגיעו ארצה לעבודות במחנות

צה"ל, נהג להקהיל סביבו את המתנדבים ואת חיילי הבסיס ולהטיף

נגד הדת והמדינה"...

34. ראש הממשלה לשעבר יצחק רבין עצמו כתב: "ניצול תפקיד צבאי

לצורך הטפה לדת הוא פסול. עם זאת, בהיות מדינת ישראל מדינה

יהודית אשר צה"ל הוא צבאה, אין באמור כדי למנוע עריכת פעולות

הסברה בצה"ל על מורשת היהדות וישראל על ידי הגורמים הצבאיים

שהוסמכו לכך".

ולמרות הכל, המיסיונרים בשלהם, בביטאון משיחי לנוער בשם

"מהפכה", מראינת מד"נית מ. פקס את יובל שקד, שנקרא בצו 8

לשירות של חודש ברמאללה בקיץ 2002": הצבא זה אחד המקומות

הטובים ביותר לבישור. כאשר 'תקועים' עשר שעות בתוך נגמ"ש

ברחובות רמאללה, שיחות על אלוהים, מוות ושאר נושאים רוחניים

חייבים להעלות. אני רוצה לעודד את כל החיילים: נצלו את האפשרויות

שהצבא נותן לכם, אם זה בשמירות, נסיעות ארוכות וכד'."

35. חוק השבות תש"י-1950 הוא מחוקיה היסודיים והמהותיים ביותר של

מדינת ישראל. לפי חוק זה, זכאי לעלות ארצה כל יהודי (סעיף 1),

להוציא אדם שהיה יהודי והמיר דתו מרצון (4אא וכן 4ב - תיקון החוק,

תש"ל-1970).

כפי שצינו כי ע"פ חוק 'יהודים משיחיים' אינם יהודים אלא בני דת

אחרת, אין להם כל זכות להגיע ארצה כעולים. ובכל זאת עוקפים רבים מהם חוק זה ונביא לדוגמה ציטוט מתוך חוברת הדרכה ששלח ברוך מעוז, ראש קהילה משיחית מראשל"צ, למועמדים לעליה המצויים ברוסיה:

"הסוכנות היהודית ומשרד הקליטה מסרבים להעניק זכויות לעולים המאמינים בישו, זאת לפי חוק השבות הקובע שיהודים המאמינים בישו אינם יהודים. על כן, בבואכם למשרדים הנ"ל, הראו תעודת לידה מקורית המעידה על כי הינכם יהודים, אל תזכירו את אמונתכם." (תרגום מרוסית).

מיותר לציין כי מדובר בעבירה פלילית (ראה תקנות השבות תשט"ז-1956, סעיף 8א(1)) שכל מטרתה היא לרמות את המדינה. 36. ישנם שלוש סיבות לעובדה שנוצרים פרוטסטנטיים הקשורים לקהילות משיחיות שואפים להתגייר -

37. -כדי להשתקע בארץ ולקבל אזרחות (ולהפיץ את אמונתם בישראל). על מנת להתחתן עם יהודי משיחי (למרות שזהו דבר של מה בכך אצל "היהודים המשיחיים" להתחתן עם בני זוג גויים, המטרה כאן הינה להרגיע את קרוביהם כי הם לא עזבו את שורשיהם היהודים - בכדי להיות יהודי משיחי.

מבחינה הלכתית וגם משפטית, מכיוון שבשעת קבלת הגיור מתכוונים 'המשיחיים' לרמות את בית הדין, ואין בכוונתם להתגייר לשם גירות אמיתית, אלא לשם קבלת 'תעודת גירות', ובליבם נשארים נוצרים מאמינים, ומרמים במזיד את בית הדין, באופן זה אין הגירות חלה כלל, והרי הם נוכרים כפי שהיו עדנה. ברור "כי הדבר נוגד את עיקרי האמונה של היהדות (...); עיקרים אלה מבוססים על האמונה בייחוד האלוקים שאינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל, ולביאת המשיח לעתיד לבוא, דברים הנוגדים את אמונה הנוצרית." (הרב אהרון ריין, חבר ביה"ד הרבני של שיקגו-ארה"ב, בתצהיר לביטול גיורם של רמאים.

38. בנוסף לכל הנ"ל, יש להדגיש כי מתן הטבות כפיתוי להמרת דת מהווה עבירה לחוק (לפי סעיף 174א לחוק העונשים), וכן המרת דתו של קטין ו/או אפילו שידול קטין להמיר דתו (ס' 368), ורבים מן המשיחיים נכשלים גם בזה.

(מתוך אתר ארגון "יד לאחים").

39. גב' היבנר, סגנית המנהל הכללי של משרד הפנים וממונה על אגף המרשם לשעבר, מתוך תצהיר תשובה לבית משפט; מדוע משרד

הפנים מסרב להעניק אשרת עולה ל"יהודים משיחיים" - בבג"ץ
563/77.

"יהודים המשיחיים" סוברים כי הם זָרָם קיים מאז הופעתו של ישו, במקביל ולהבדיל מהנצרות. טענה זו מופרכת ע"י כל היסטוריון ו/או תאולוג; אותם יהודים מאמיני ישו של המאה הראשונה לספירה ירדו מהר מבמת ההסטוריה ואמונתם בישו היתה יותר כנביא מאשר כאלוהים: "תולדות היהודים בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד", מאת גדליה אלון, כרך א, תשי"ג, הוצאת הקבוץ המאוחד, עמ' 179-192. " התפילה בישראל בהתפתחותה ההסטורית", מאת י.מ. אלבוגן, 1913, תרגום לעברית והשלמות ע"י יוסף היינמן, הוצאת דביר, 1972, עמ' 40, 29-). ("יהדות ומקורות הנצרות", מאת פרופ' פלוסר).

" משיחיים אינם שונים מבפטיסטים או נוצרים אוונגליים אחרים ". גרג קינגרי, מראשי הכנסיה הבפטיסטית בישראל, בראיון ל Jerusalem Post-בתאריך 28.3.03

"כך, רוב הקהילות המשיחיות בארץ הינן כמו כנסיות פרוטסטנטיות Israel ..."
Today, dec.2003, p.20

הרי לא מובן מדוע הם שומרים על (כמה) מצוות מן התורה משום שע"פ הברית החדשה התורה היא ברית ישנה, "ומה שהוא נושן ומזקין קרוב הוא אל קצו" (אל העברים ח' 13), התורה נקראת "שרות המוות" (השניה אל הקורנתיים ג' 7), ו"עול העבודות" (אל הגלטיים ה' 1), והמקיים את מצוותיה אחרי ביאתו של ישו נמשל לאישה סוטה (אל הרומיים ז' 6-).

40. האמונה המשיחית נוגדת את האמונה בחכמי ישראל ובתורה שבעל פה, וקשה להבין האיך יכול "יהודי משיחי" להתנהג ע"פ מה שחז"ל קבעו אלא אם כן מדובר על מלכודת בכדי למשוך יותר יהודים לאמונתם! וכך אומר יורם מזרחי, יהודי משיחי: "איך אנחנו רוצים שהעם יקבל את יהדותנו אם אנחנו נעזוב את המסורת היהודית?" (ציטוט מתוך ביטאון "זאת הברית" מס' 16).

41. למרות הטענה של אותם "יהודים משיחיים" כי אינם נוצרים, יש לציין כי לכל מנהיג קהילה משיחית שיש לו הכשרה תאולוגית לנהל קהילה, הוא הוכשר בבית ספר או סמינר נוצרי. בנוסף, איתן שישקוף, יהודי "משיחי", אומר: "יש לנו מה ללמוד מאחינו הגויים המאמינים. אין דבר כזה יהודי משיחי שאינו מושפע בצורה זו או אחרת מתנועה משיחית או נוצרית כזו או אחרת, ואין מה להתבייש בזה. זו דוקא תהיה בושה אם אנחנו היהודים המשיחיים לא נדע ללמוד מהאחים הלא יהודיים

שלנו." (בתוך הביטאון של האגודה הארץ-ישראלית של היהודים המשיחיים, אפריל 2001).

42. תמוה הוא לראות אותם לקיים פולחן ביום שבת, שהרי ע"פ הברית החדשה, תלמידי ישו שמרו על "יום האדון" שהוא היום בו הוא קם לתחייה, דהיינו יום ראשון (מעשה השליחים כ' 7; הראשונה אל הקורנתיים ט"ז 1-2)

43. לא מובן מדוע הם ממשיכים לקיים את מצות מילה לאחר שהברית החדשה קובעת "כי אם תמולו לא יועיל לכם המשיח." (אל הגלטים ה' 2).

44. "יום ישוע" דהיינו חג המולד הינו חג של הכנסייה הקתולית, שקבעוהו במאה הרביעי, ואין לו כל הסמכתה מיקראית, ולא מובן מאיפה "המשיחים" לקחו את החג הזה אם כי הם עצמם יצאו מהכנסייה הפרוטסטנטית שמקורה בכנסייה הקתולית.

ראוי לציין כי כתבה של ה"רבאיי המשיחי" ב. כהן בעיתון "משיחי" הנקרא (Vol. 9, n° 3, p.5), "Messianic Times" מודה כי הרבאיי'ס שלהם בתפוצות אינם יודעים עברית כלל.

45. ע"פ ספרו של המומר דוד שטרן "Messianic Jewish Manifesto", עמ' 176-177: אפשר לציין כי הברית החדשה ביטלה את המחיצה הדתית המבדילה בין יהודים ללא-יהודים, כאשר אלו ואלו מקבלים את האמונה "המשיחית" (אל האפסיים ב' 14-16). ועובדה כי (לרוב) ילדיהם של "היהודים המשיחיים" מתחתנים עם אלה שאינם יהודים. אין (לרוב) התנגדות מצידם לכך, במידה ובן הזוג יהיה "מאמין".

46. וכך אמר הנוצרי וורן גרהם: על המשיחים שהתגיירו בעבר להודות בטעות, ולהודיע על כך לרבנות ולשאת בתוצאות". (זאת הברית, דצמבר 1993)

מן הרבנות נמסר כי עד כה - אחרי כמעט 15 שנה - אפילו משיחי אחד לא 'חזר בתשובה' והתופעה אף נמשכת.

47. תנועת היהודים המשיחיים נוהגת כדת חדשה ואולם פועלת כארגון כיתתי לכל דבר, עם כל המאפיינים של כת: מבנה הייררכי, מנהיג, אידיאולוגיה מרופה ובלתי נינת לעירעור.

48. בתוך קהילת היהודים המשיחיים מתקיימים יחסי מרות באופן קיצוני. לכל קהילה יש "פסטור", רועה קהילה ולידו מועצת קהילה ואנשים המקורבים לראשי הקהילה.

49. אשה החברה בקהילת היהודים המשיחיים חייבת להיות כנועה לחלוטין ובאופן גורף לבעלה. בנוסף לכך עליה להיות כנועת וצייתנית באופן מוחלט למנהיגי הקהילה, אף יותר מלבעלה.

50. קיימת רשת של הלשנות ומסירת מידע באופן שוטף בקרב הקהילה. ראשי הקהילה המשיחית מעודדים מסירת מידע(הלשנות) על המתרחש בחיי הקהילה ובתוך המשפחות. לראשי הקהילה זורם כל הזמן מידע על הנשואים הפשוטים ביותר ועד לעניינים האינטימיים ביותר של חברי הקהילה. מדובר בקהילה מאד צנטרליסטית והדרך לשלוט בחבריה נעשה באמצעות "שומרים" המקפידים על אורח חיי המאמינים. אפילו שימוש בפייסבוק מנוטר על ידי מנהיגי הקהילה. כל חבר קהילה מחוייב לאשר חברות בפייסבוק עם אחד מראשי הקהילה וזה מתערב במסרים העוברים בדרך זו.

51. יש שימוש קבוע של השתלת זכרון כוזב. הגיעו אלי עדויות שות על שימוש בהשתלת זכרון כוזב בנושאים הנוגעים ליחסי חברי הקהילה עם בני משפחה קרובים ועם בני משפחה שאינם חברים בקהילה.

52. באחד המקרים הגיעה לידי עדות כי אחת ממנהיגי הקהילה ניסה להשתיל זכרון כוזב בקרב אחת מחברות הקהילה, וניסה לשכנע אותה כי אביה התעלל בה מינית, למרות שבוודאות חברת הקהילה הכחישה דבר זה.

53. עדות אחרת מתארת ניסיון להשתיל זכרון כוזב אצל אחת מחברות הקהילה שהיה קשור בהכחשת חשדות למעשים מגונים בילדים בקרב משפחות הקהילה.

54. בגלל מעמדן הנמוך של הנשים בקהילת היהודים המשיחיים וחובתן המוחלטת לציות, היו מקרים בהן שינו נשים מהקהילה את עדויותיהן, מחשבותיהן ותיאור אירועים שהיו, על פי החלטות מנהיגי הקהילה. אינני מוציא מכלל אפשרות שעדויות של חברות קהילה וחברי קהילה שונו ו"שופצו" בהתאם לדרישת ה"מייעצים", שומרי הקהילה.

55. כמו בקרב כתות אחרות, בקרב הקהילה המשיחית מתקיימים מנהגי החרמות וחרמות. חברי קהילה הנתפסים או נחשבים כמי שאינם מצייתים לחוקים או אינם הולכים בתלם, נגרים עליהם עונשים וחרמות. על פי חוקי הקהילה, אשה שנגזר עליה חרם, מצווה גם בעלה להחרים אותה לתקופה שנקבעת על ידי חברי הכת.

56. חברי הקהילה מודרים מתכנים דתיים ורוחניים שאינם עולים בקנה אחד עם התכנים של קהילת המשיחיים. נאסר עליהם להחזיק בבתיהם טלוויזיה ולצרוך תרבות שאינה התרבות המשיחית.

57. חברי הקהילה נאלצים לשלם מעשר(כעשרה אחוזים בממוצע) ממשכורותיהם ונכסים לקהילה. בנוסף לכך הם נדרשים להעלות תרומה לקהילה באירועים שונים. מי שאינו עומד בתנאים אלה נענש או מוחרם. ראשי הקהילה אף טורחים להפחיד ולאיים בסיפורים מהברית החדשה ומקורות אחרים, על ארועים טרגיים שאירועו למי שאינו מעלה מעשר לקהילה.

58. מהעדויות שהגיעו אלי, מתברר כי תפיסת החינוך בקהילה בהתאם להלכה "חוסך שבטו שונא בנו". ראשי הקהילה מעודדים לחנך את הילדים בחינוך אלים ונוקשה, ורואים בעין לא יפה מי שאינו נוהג כך. אינני מוציא מכלל אפשרות שרובם המכריע של ילדי הקהילה עברו התעללות או חינוך אלים במהלך חייהם עד התבגרותם.

אחד האלמנטים החמורים ביותר היא העובדה שהורי הילדים משאירים את ילדיהם במסגרת של חינוך ביתי, ואינם מטופלים בריאותית כשאר ילדי ישראל, בעיקר בנושא החיסונים.

טיפול פסיכולוגי נחשב בהקהילה כמוקצה מחמת המיאוס הם חלק מהשטן בחברה החיצונית.

פרק 3 - יהודים משיחיים כקבוצות דתיות

במאמרו משנת 2000, סמואלסון מבקש לבחון האם תנועות יהודיות משיחיות בארה"ב עונות להגדרה של "כת" סמכותנית, באמצעות התמקדות בארגון "איחוד הקהילות היהודיות המשיחיות" הפועל בארה"ב (Samuelson, 2000).

במחקרו, סמואלסון מוצא כי:

- תנועות יהודיות משיחיות בארה"ב רואות עצמן "כתנועות רסטורטיביות", קרי כמאפשרות שחזור תיאולוגי של פרקטיקות דתיות מוקדמות. עם זאת, התנועות השונות מאפשרות גמישות מסוימת בפרקטיקה הדתית המתורגלת, כלומר כי הן לא תמיד אורתודוקסיות.
- תנועות יהודיות משיחיות בארה"ב אינן מוחות או מבקרות את הדת הממוסדת, אך כן מבקשות להבנות מחדש מסורת של יהדות נוצרית.
- התנועות מבקשות להגדיל את מספר המאמינים שלהן, על ידי גיוס מאמינים מהדת הנוצרית והיהודית.

- תנועות יהודיות משיחיות נוטות לעודד את חבריה לגור בסמיכות אחד לשני, במטרה להפוך את הקהילה וההשתתפות הדתית למרכז חייהם של חבריה.
 - התנועות מאופיינת אמנם במנהיגות רוחנית חזקה, אך זו אינה מהווה מקור לפולחן אישי ולא ניתן לאפיין אותה כדומיננטית או כריזמטית יותר מאשר בכל תנועה דתית אחרת.
 - התנועה נוטה לקיים יחסים ידידותיים עם תנועות דתיות אחרות, בעיקר אוונגליסטיות ועם הקהילה היהודית. לסיכום, סמואלסון מגיע למסקנה כי אמנם ניתן להבחין במאפיינים של כת בארגון "איחוד הקהילות היהודיות המשיחיות" בארה"ב, אך כי לא ניתן לקבוע באופן חד משמעי כי הקבוצות הנ"ל עונה להגדרה של כת סמכותנית (Samuelson, 2000).
- אקרברג וולדון, אשר מתמקדים בקבוצה הדתית "עדי יהוה" ובפעילותה בארה"ב, טוענים אחרת. הם מסווגים קבוצה זו ככת דתית (Religious Sect), המציגה בפני חבריה תשובות סמכותניות לבעיות השונות של החיים. הקבוצה הדתית הוקמה בשנות ה-70 של המאה ה-19 על ידי Charles Taze Russell (אז תחת השם "Watch Tower Bible and Tract Society"), והציעה פירוש חדש לכתבי הקודש

הנוצרים (שנכתבה על ידו). עבודתו של ראסל הפכה אותו למנהיג הדתי של התנועה, ולנשיאה הראשון, כאשר מאז ועד היום נשיאי התנועה מכהנים מרגע היבחרם ולמשך כל חייהם כמנהיגים יחידים וסמכותניים. נראה כי מחקרם של אקרברג וולדון מתבונן בחשדנות על פעילות התנועה. טענתם היא כי חברי הקבוצה מאמינים כי השגחה אלוהית מתקיימת רק בקהילות הנמצאות תחת פיקוח "נכון", קרי תחת פיקוח הקבוצה הסמכותנית, ולכן מקבלים על עצמם את החלטות המנהיגות כרצון האלוהים. כל ביקרות על הקבוצה, טוענים החוקרים, מתויגת כשטנית. בדרך זו, לדידם, הקבוצה נותרת אוטוריטרית, והמחשבה החופשית בה הופכת מדוכאת בשם האלוהים (Ankerberg & Weldon 1991, 55-91).

זאת ועוד, אקרברג וולדון טוענים כי חברי הקבוצה מאמינים כי פירושה של זו את כתבי הקודם הוא זה הנכון והיחיד המבטא את רצון האלוהים, כלומר כי האמת האלוהית מצויה בידם. זוג כזה של אמונה יוצר, לטענתם, תחושת נפרדות ועליונות, המאפשרת היפרדות ממערכות חברתיות, פוליטיות, צבאיות ודתיות אחרות, המוגדרות ומסומנות כשטניות (Ankerberg & Weldon 1991, 55-91). כלומר, כי האוטוריטה הדתית ומערכת הערכים והנורמות הנגזרת ממנה היא אחת, והמאמינים מצייתים לה ורק לה.

עוד מסבירים החוקרים כי תהליך הצמיחה של "עדי יהווה" בארה"ב, מהקמתה ועד היום, הוא נגזרת של פעילות מיסיונרית, במהלכה מאמיניה עוברים מדלת לדלת במטרה להפיץ את "הפירוש הנכון" לכתבי הקודש, וכך גם לגייס אליה מאמינים חדשים (Ankerberg & Weldon 1991, 55-91). הפצת הרעיונות הדתיים של התנועה היא פרקטיקה מרכזית ואף מחייבת של חברה, אשר נגזרת מהתפיסה לפיה פירוש הארגון את כתבי הקודש הוא היחיד התואם את רצון האלוהים. תפיסה זו היא אף זו שיוצרת את הסמכות הלגיטימית של המנהיג. החוקרים סטארק ולורנס מציינים, בהקשר זה, כי היווצרותה של מנהיגות סמכותית לגיטימית היא תוצר של שני תנאים: (1) קיומה של דוקטרינה ברורה ומוצדקת המספקת לגיטימציה למנהיגות; (2) הסמכות היא אף לגיטימית יותר כאשר חברי התנועה הדתית תופסים עצמם כשמשותפים במערכת הסמכות שהם פועלים על פיה. בהקשר של "עדי יהווה", החוקרים מסבירים כי המנהיגות הדתית היא אמנם אחת (זו של הנשיא), אך כי לצד זאת, הפרקטיקה המיסיונרית הופכת את כל חברי הארגון לחברי כמורה, קרי לא רק למצייתים אלא גם למשתתפים פעילים במערכת שהם פועלים לפיה (Stark and Lanaccone, 1997).

בהקשר הפסיכולוגי, פרידסון טוענת כי אחד המאפיינים הבולטים בדוקטרינה של הקבוצה הדתית, היא הדרישה לא לפתח קשרים חברתיים עמוקים עם אנשים שאינם חברים בה, מה שמונע ממי שסובלים ממצוקה נפשית לגשת לטיפול פסיכולוגי. מערכת האמונות והערכים של תנועת "עדי יהווה" יכולה להוביל לאמונה כי סבל נפשי הוא סממן לפיו האדם אינו מסור מספיק אל מצוות התנועה הדתית, וכי בריאותו הפסיכולוגית היא באחריותו הבלעדית. במסגרת ערכית זו, אנשים הסובלים ממצוקה פסיכולוגית עלולים לראות עצמם כאחראים בלעדיים לזו, ולחוש תחושות של אשמה ובושה סביב האמונה כי הם נכשלים מבחינה מוסרית. פרידסון אף מוסיפה כי ערכי התנועה מעודדים מחשבה דיכוטומית, קרי כי מעשים ואנשים מקוטלגים באופן מקוטב ביחס ל"טוב" ו"רע", דבר אשר יכול לחזק אצל אדם תחושת של אשמה ובושה ביחס לקיום שלו. המלצתו של פרידסון היא לפתח מחקר שמאופיין ברגישות פסיכותרפיסטית עבור חברי קבוצה זו הסובלים ממצוקות נפשיות, הלוקחת בחשבון את ההתניות שהם מגיעים אתן (Friedson, 2014).

עם זאת, ולצד כל הנכתב כאן, חשוב לציין כי הטענה לפיה "עדי יהווה" היא כת סמכותנית מהווה מקור לוויכוח וביקורת בספרות התיאורטית, כשאר צורת התפשטותה של התנועה באירופה, טוענת

וואה, יכולה ללמד על כך רבות. התנועה הגיעה לאירופה בשנת 1891, והתפשטה באמצעות אותה פרקטיקה מיסיונרית המתורגלת גם בארה"ב. הנראות של חברי התנועה בעין הציבורית הובילה גל של התנגדות אליה, הן מצד תנועות פוליטיות והן מדתות ממוסדות, אשר קיבלה תמיכה מהתקשורת הממוסדת. טענתה של הכותבת היא כי ההתנגדות לתנועה נובעת מכך שערכיה מציעים אלטרנטיבה לערכי המיינסטרים, ונתפסים כמאיימים על אלה, דבר הגורם לסימון הקבוצה כלא לגיטימית, למרות שלא נעשים בה מעשים ממוסדים הפוגעים בחבריה (Wah, 2001).

ביבליוגרפיה

Ankerberg, J. & Weldon, J. (1991). Cult watch: What you need to know about Spiritual Deception. Oregon: Harvest House Publishers.

Friedson, M. L. (2014). Psychotherapy and the Fundamentalist Client: The Aims and Challenges of Treating Jehovah's Witnesses. Psychological Exploration. Vol 54 (2), 693-712

Samuelson, K. F. (2000). Messianic Judaism: Church, Denomination, Sect, or Cult?. Journal of Ecumenical Studies.

.Vol 37 (2), 161-186

Stark, R. and Bainbridge, W. S. (1979). Of Churches, Sects, and Cults: Preliminary Concepts for a Theory of Religious Movements. Journal for the Scientific Study of Religion. Vol 18

.(2), 117-131

Stark R. & Lanaccone, L. R. (1997). Why the Jehovah's witnesses grow so rapidly: A theoretical application. Journal of

.Contemporary Religion. Vol 12 (2), 133-157

Wah, C. (2001). Jehovah's Witnesses and the Responsibility of Religious Freedom: The European Experience. Journal of Church

and State. vol 4

פרק 4 - ארגון "עמותת המצפה לישראל" מעדי יהווה(מתוך חוות

דעת שהוגשה לבית המשפט)

המידע עבור חוות דעת זו נאסף מתוך ראיונות עם חברים בעבר ובהווה באירגון, בני משפחה, אתר האינטרנט של הארגון ומאמרים וחיבורים בנושא.

כללי

עדי יהווה הוא זרם אדוונטיסטי בנצרות שמרכזו בניו יורק. שמו מבוסס על הכתוב: "אתם עדיי, נאום יהווה, ועבדי אשר בחרתי..." (ישעיהו מ"ג 10). הזרם מונהג על ידי גוף מנהל (Governing Body of Jehovah's Witnesses) של "זקני הקהילה" שהוא חלק מהתאגיד המכונה בשם "אגודת המצפה לעלונים וכתבי הקודש" או Legal Instruments of Jehovah's Witnesses.

חברים בעדי יהווה נחשבים ככאלה אך ורק במידה שהם משתתפים
בשיעורים שבועיים שמסתכמים בחמש שעות שבועיות. באוגוסט
2007 המספר הרשמי של עדי יהווה בעולם היה 7 מיליון.

אמונתם של עדי יהווה היא שצריך לפרסם את שמו של אלוהים,
יהווה, בעולם, והדרך היחידה אל אלוהים היא הדרך שמכתיב ארגון
"המצפה". לשיטתם מותו של ישו היה שלב חשוב בתהליך שהחל
בחטא עץ הדעת על ידי אדם הראשון - תהליך המוביל ליום הדין
(ארמגדון). לשיטתם 144,000 בני אדם ישלטו ביחד עם ישו בשלטון
רוחני על הארץ ואך ורק עדי יהוה וקומץ מאמינים אמיתיים יישארו
חיים על האדמה לעד. לשיטתם המלחמה הבלתי נמנעת, ארמגדון,
תחסל את הרוע וביחד איתו את רוב האנושות כשהיחידים שיישארו
חיים עלי אדמות בדור שבו יבוא יום הדין הם עדי יהווה. אגודת
ה"מצפה" מנוהלת על ידי גוף אוטוקרטי בשם "בית אל" (bethel)
מתוך מרכזה בברוקלין, גוף המכנה עצמו "העבד הצנוע והנאמן",
ולשיטתם האגודה היא הגוף שנבחר על ידי ישו בשנת 1914 על מנת
להכין את העולם ליום הדין. אגודת המצפה מפרסמת עלונים שבועיים

בשם "המצפה" ו"עורו!" וספרים רבים אחרים. בצרפת הם נאבקים כדי
לזכות בהכרה כדת הנוצרית השלישית בגודלה במדינה.

היסטוריה

האגודה נוסדה ב-1879 על ידי צ'ארלס טייז ראסל תחת השם "מצפה
ציון" (Zion's Watch Tower). לאחר מספר שנים שונה השם ל-
Watchtower Bible and Tract Society (אגודת המצפה לעלונים
וכתבי הקודש). ראסל לא קיבל את תפישת הגיהנום וגן העדן בנצרות
וגיבש דת ובה דוקטרינות משלו, אותן ריכז בסדרה בת שישה ספרים
- "מחקרים על כתבי הקודש" (Studies in the Scriptures). גישת
האגודה עד היום היא שאין הישארות הנפש לאחר המוות. האגודה
נוסדה כדי לתת מענה למה שהם מגדירים "השחיתות בממסד הדתי
הנוצרי" מקורה של האגודה היא בקבוצה דתית נוצרית בשם "תלמידי
המקרא" (bible students) שנוסד בשנות 1870 המאוחרות על ידי
צ'ארלס טייז ראסל.

טלטלות רבות עברו על הקבוצה אחרי מותו של ראסל, במיוחד אחרי כניסתו של יורשו, ג'וזף רוטרפורד. אלה שהמשיכו בחברותם באגודה אמצו את השם "עדי יהווה" בשנת 1931 תחת מנהיגותו של רוטרפורד; חלק מהקבוצות שהתפלגו מאגודת ה"מצפה" אחרי החלפת ההנהגה קיימות עד היום. הכרונולוגיה שמצביעה על 1975 צוינה בתוכנית הלימודים באותו הזמן. משנת 1975 עד 1980 הורגשה ירידה ניכרת בחברות בגלל נבואת השקר הזו. בשנת 1980 ארגון המצפה הודו באשמתם בבניית הציפיות לאותה השנה. בשנת 1976 שינתה הנהגת עדי יהווה את צורתה, וכוחו של הנשיא הועבר לגוף השולט של עדי יהווה ואגודת המצפה. אחרי מותו של קור בשנת 1977 ההחלטות לגבי שיטתם של עדי יהווה בוצעו על ידי סגנו פרנץ, מילטון הנשל ודון אדמס. אך משנת 1976 החלטות לגבי השיטה והארגון בוצעו על ידי הגוף השולט והם הופקדו על הפרסומים של אגודת המצפה. משנה זו עדי יהווה הפסיקו לטעון שהאנשים שחיו בשנת 1914 יחיו לראות את יום הדין, אבל הומלץ בפניהם שלא לאבד את ביטחונם ב"קרבה של יום הדין של יהווה".

פעילות המאמינים

עדי יהווה עוסקים בפעילות מיסיונרית. במשך השנים הוקמו על ידי החברה בית ספר גלעד להכשרת מיסיונרים ובית ספר תיאוקרטי נוסף שבו מכשירים את המאמינים להפצת הדת ולניהול שיעורי מקרא במסגרת פעילות הבשורה בעזרת ספרות החברה.

תאולוגיה

הבשורה אותה מבקשת הדת להפיץ היא שישו קיבל את מלכותו בשמיים בשנת 1914, שאנחנו נמצאים בתקופה המוגדרת כאחרית הימים ושיום הדין (ארמגדון) קרוב. עדי יהווה אינם מקיימים טקסים (כגון חגיגות חג המולד) ומשנת 1920 אינם נושאים סמלים (כגון צלב), כי לטענתם המקור של כל אלה הוא באמונות פאגאניות (עד שנת 1918 הסמל של המצפה היה צלב בתוך כתר).

לטענתם ישו הוצא להורג על עמוד ולא על צלב. מרים הבתולה אינה נחשבת לקדושה, אלא לאישה צדיקה, אשר אלוהים בחר בה להיות האם של המשיח.

עדי יהווה מאמינים ששיטתם היא הנצרות האמיתית ואף זרם אחר בנצרות אינו אמיתי, כך גם כל הדתות האחרות. הכת טוענת שהיא איננה כת קיצונית שנצמדת לפירוש המילולי של המקרא אלא לומדת

את המקרא בכללותו. לשיטתם ישו הוא יצירתו הראשונה של אלוהים, כשעד הולדתו בארץ הוא היה המלאך מיכאל, ואחרי מותו חזר להיות מיכאל, ולעולם לא ישוב עוד לארץ באופן גשמי (שיטה זו נוגדת את אמירתם שישו יחזור באופן נראה לארץ בשנת 1874). הם מאמינים שישו הוא ראש הארגון והארגון חייב לציית לו. לשיטתם בבוא יום הדין רק חברי הכת יישארו בחיים, כש-144,000 מהם ישלטו ביחד עם ישו בשמיים והשאר יחיו על כדור הארץ בתנאי גן עדן. אחרי יום הדין מספר לא ידוע של אנשים, צדיקים וכאלו שלא, יקומו לתחייה לחיים עלי אדמות.

השקפתם של עדי יהווה על המוות היא שאין השארות של הנפש אחרי המוות, יחסי מין הומוסקסואליים ויחסים לפני הנישואים נחשבים לחטא חמור. הפלה נחשבת לרצח, הימורים אסורים וצניעות היא דבר שמעודדים לקיימו. עדי יהווה לא תורמים דם, לא מקבלים דם ואינם מאפשרים השתלת איברים, גם במצבים מסכני חיים. מנהגים הקשורים ללאומיות כמו שירת ההמנון או הצדעה לדגל אסורים, חגים דתיים וחילוניים כמו חג ההודיה, תחילת השנה האזרחית וכו' אינם נחגגים. עדי יהווה אינם מכירים בסמל המדינה, ההמנון המדינה ודגל המדינה, ושוללים השתתפות באירועים לאומיים חברתיים כגון יום השואה ויום הזיכרון לחללי צה"ל. הקהילה

מאמינה בקיומו של השטן כשליט סמוי של העולם, המצוי לטענתה בארגונים פוליטיים ובדתות אחרות להם היא מתנגדת.

מיסיונריות

עדי יהווה ידועים בפעולות המיסיונריות שלהם ברחבי העולם. הם עוברים בזוגות מדלת לדלת ומנסים לשכנע אנשים להצטרף לכת. בדרך כלל הם יסתירו את האיסורים הרבים על חברי הכת עד שלב מתקדם מאוד. עדי יהווה מתבקשים להשקיע זמן רב לפעולת השכנוע מדלת לדלת. חלקם אף נקראים "חלוצים" ומקדישים את כל זמנם לנושא.

אגודת המצפה ממליצה מאוד לחברים לא ללכת ללימודים אקדמיים בגלל קירובו של יום הדין לטענתם, ובגלל העובדה שמניסיון העבר רבים שהלכו ללימודים אקדמיים עזבו את עדי יהווה.

עדי יהווה ניטרליים פוליטית, אינם מצביעים בבחירות, אסור להם לרוץ למשרה ציבורית או לתמוך במישהו שרוץ למשרה כזו. לשיטתם מעשים כאלו מקבילים לעבודת אלילים. החל משנת 1999 שיטתם שונתה ועדי יהווה יכולים להצביע בבחירות אך מתבקשים שלא לעשות זאת. מדי שנה בי"ד בניסן, לטענתם יום הולדתו של ישו, משתתפים כל עדי יהווה בטקס המזכיר מיסה נוצרית, שבו מועברים

לחם ויין בין כל המשתתפים אך רק אלה שנחשבים חלק מ-144,000
ה"נבחרים" שישלטו עם ישו בשמים אוכלים מהלחם ושותים מהיין.
(המסמלים את דמו של ישו ואת בשרו)

מבנה קהילות עדי יהוה

קהילות עדי יהוה נשלטות על ידי "זקנים" הנבחרים על ידי הגוף
השולט בבסיס הכת בברוקלין. כל עבירה על חוקי הכת נשפטת על
ידי ה"זקנים". פניה למשטרה גם במקרים של עבירות כבדות על
החוק כגון התעללות מינית בילדים וכדומה מטופלות ברמת הקהילה
בלבד. במשך הזמן הוקמו ארגונים כגון "הכבשים השקטות"
המורכבות בעיקר מילדי עדי יהוה שעברו התעללות מינית והושתקו.
הסנקציה העיקרית והחמורה ביותר שניתן ל"זקנים" להטיל על חבר
בקהילה היא נידוי, בו אף אחד מחברי הקהילה אינו רשאי ליצור כל
קשר עם החבר אותו נידו, אפילו אם הוא בן משפחה מדרגה ראשונה
במקרים בהם בן המשפחה אינו גר בבית. במקרה בו הוא גר בבית
עם בן משפחה אחר שהוטבל לכת, יחול עליהם איסור לדבר איתו על
נושאי דת.

סנקציות נוספות הן מניעת תקשורת עם החבר הנענש בה הוא ישתתף בפגישות השבועיות ובכנסים, אך לא יורשה לו לדבר עם שאר חברי הכת לזמן מוגבל. הסנקציות מוטלות על ידי ועדת משפט המורכבת משלושה חברים או יותר במקרים מסובכים יותר, בוועדה זו חל איסור על הקלטה, רשימת פרוטוקול או פיקוח של צד ג'.

עונשים כאלו יוטלו על אנשים שמהווים, על פי דעת ראשי הקהילה, סכנה רוחנית לקהילה, או שהם יוגדרו כ"כופרים" (למשל במקרה בו החבר יבקר בכנסייה או בית כנסת) ויוחרמו מהקהילה. במידה שיוטל חרם תהיה לחבר אפשרות לחזור לקהילה תחת תנאים מגבילים. במקרים של התעללות מינית בדרך כלל חברי הכת לא יטילו סנקציות שכן התעללות מינית מתבצעת בדרך כלל ללא עדים, וע"פ שיטתם של עדי יהוה ניתן להרשיע אך ורק במקרה שבו ישנם שני עדים למעשה.

תרומת דם

עדי יהוה אינם מקבלים עירוויי דם ואינם תורמים דם, גם במקרים שמסכנים חיים. המקור לאיסור זה הוא פסוק בספר מעשה השליחים "הימנע מכל דם" (15:28-29). עדי יהוה המוטבלים לכת ועוברים על איסור הדם עומדים בפני נידוי. מצד שני, ניתנת לעדי יהוה אפשרות

לבחור האם להשתמש בדמם שלהם במהלך ניתוחים. ניתן לעדים להשתמש בתחליפי דם שאינם מכילים רוב מרכיבים שמקורם מדם. עדי יהווה מדגישים את הסכנות שבעירוי דם מסיבות שונות, אך בסירובם הם עומדים על כך שהסירוב לקבל דם הוא מסיבות דתיות בלבד.

התנגדות לעדי יהווה

במשך כל זמן קיומם עדי יהווה, שיטותיהם התיאולוגיות ומנהגיהם היו שנויים במחלוקת. התנגדות פוליטית ודתית לעדי יהווה הובילה במקרים רבים לפגיעה פיזית בחברי הכת על ידי המון ועל ידי ממשלות, כמו למשל חיסולם בתקופת השואה.

עדי יהווה ספגו ביקורת ממנהיגי דתות אחרות, עוינות מצד נוצרים אוונגליסטים וקתוליים נראתה באופן בולט, כשהאמירה המרכזית הייתה שעדי יהווה הם כת. בארצות הברית, במקרים רבים בבית המשפט העליון שבהם עדי יהווה היו התובעים או הנתבעים, שינו את צורתו של התיקון הראשון (חופש הביטוי) אישרו זכויות כגון:

- הזכות לא להצהיר אמונים למדינה

- הזכות לא להצדיע לדגל

- אישור לסירוב השירות בצבא

- הזכות להטפה בפומבי

הדת בישראל

בישראל מונים אנשי הדת כ-4,000 איש הפועלים בעיקר בערים חיפה, תל אביב, נהרייה, לוד, רמלה, באר יעקב, בת ים, באר שבע ואשקלון. כמו שאר אנשי הדת בעולם, "עדי יהוה" בישראל מתנגדים לשירות בצבא מתוך אי רצון להרוג או לעזור להריגה, הם אינם מקבלים דם גם במקרים של סכנת חיים, ואינם מציינים ימי הולדת וימי חג (כמו חגי ישראל, חגי הנצרות או חגי האסלאם).

4. תפיסות, ערכים ועקרונות

עדי יהוה נראים בבירור ככת אשר מבוססת רק באופן רופף על כתבי הקודש. מגדל השמירה מבסס את אמונתו ותורתו על הלימוד המקורי של צ'ארלס טאז ראסל, השופט ג'וזף פרנקלין רטפורד, והבאים אחריהם בגוף המנהל של מגדל השמירה ושל אגודת החוברת היו הגוף בכת אשר הצהיר על סמכות הפסוקים המתורגמים. במלים

אחרות, מה שהגוף המנהל אומר בקשר לכל קטעי פסוקים שהם
נחשבים למילה האחרונה וכל חשיבה עצמאית אינה מומלצת. זה
בבירור ההפך מהתוכחה של שאול לטימותיאוס (וגם לנו) אשר עודד
אותו "והיה שקוד להתייצב נאמן לפני אלוהים, וכפועל אשר לא יבוש,
המחלק על נכון דבר האמת." תוכחה זו נמצאת בשנייה לטימותיאוס
2:15, אלה הוראות ברורות מאלוהים לכל אחד מילדיו בגוף המשיח
לחפש בכתובים באופן יומיומי ולבדוק אם דברים שמלמדים אותם
מתאימים למה שיש לדבר אלוהים לאמור בנושא.

5. התייחסות לפרשת העתירה

1. חוות דעת זו (ניתנה בתאריך 20.9.2010) מתייחסת לעתירה של עמותת המצפה לישראל, המייצגת את כת עדי יהווה, כנגד העמותה לחינוך בלתי פורמאלי ועיריית נתניה בבית משפט השלום בראשון לציון (א 1282/09 (בשא 3930/09), תאריך פתיחה 18.08.09).

בנימוקי הבקשה טוענת עמותת המצפה לישראל המייצגת את קהילת עדי יהווה בישראל, כי הם רואים עצמם כבני דת נפרדת, ודורשת, להעמיד לרשותה את ביה"ס רזיאל בנתניה המקיים פעילות מתנ"ס לילדים ובני נוער בשעות אחה"צ והערב.

עיריית נתניה, לעומת זאת, טוענת כי בית הספר תפוס כמתנ"ס פעיל של קטינים יהודים, פעילות העמותה ותכני פעילותה אינם מתאימים להתקיים במבנה בית הספר, וכי העמותה מתעתדת לקיים פעילות מיסיונרית בבי"ס יהודי, והתקשרות עמה הינה בלתי חוקית, בלתי מוסרית ונוגדת את תקנת הציבור.

בהמשך טוענת עיריית נתניה, כי קהילת עדי יהווה עוסקת בפעילות מיסיונרית, מפיצה חוברות לעוברים ושבים המעודדים הצטרפות לקהילה, מצרפת לשורותיה משפחות וקטינים, מתנגדת לשירות בצה"ל, מתנגדת להשתתפות בבחירות למוסדות הנבחרים במדינה,

מתנגדת לחיסונים, מתנגדת לקבל או למתן תרומות דם אף במקרים של סכנת חיים, אינה מכירה בסמל המדינה, המנון המדינה ודגל המדינה, שוללת השתתפות באירועים לאומיים חברתיים כגון יום השואה ויום הזיכרון לחללי צה"ל, הקהילה מתנגדת ללימודים אקדמיים, מכירה בקיומו של השטן ומתייחסת להשפעתו על הסביבה. לדברי ב"כ הנתבעת, עמותת קהילת עדי יהוה התחמקו ממתן תשובות לשאלון המתייחס לסוגיות הללו ועמדו מאחורי המידע המתפרסם באתר האינטרנט הרשמי של הקהילה רק לאחר צו ביהמ"ש המחייב להתייחס לכך. החוברת שהינה מפיצה לעוברי אורח כחלק מהפעילות המיסיונרית שלה נחשפה רק לאחר צו שיפוטי.

2. בהמשך, מובאת, בבירור, הוראת משרד החינוך בדבר פתיחת בתי ספר לפעילות בשעות אחה"צ והערב (הוראה 3.50) הקובעת, כי פעילות במבנה ביה"ס ומתקניו יתקיימו ובלבד שתכני פעלה אלה לא יעמדו בסתירה למטרות החינוך, כפי שנוסחו בסעיף 2 של חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג – 1953, ולאופיו של המוסד שבו עומדים לקיים פעולות אלו.

3. מתוך הבדיקה המקיפה, והעמדות הברורות המוצגות בפרסום רשמי של העמותה המייצגת את קהילת עדי יהווה, אני תומך באופן ברור בעמדת עיריית נתניה.

עמותת מצפה לישראל מייצגת, על פי הקריטריונים שהוצגו בחוות דעת זו את קהילת עדי יהווה, שהינה כת לכל דבר, בעלת תכנים המנוגדים לערכים של מדינת ישראל, לערכים של החברה בישראל, ובוודאי שאינם עולים בקנה אחד עם לשון הוראת משרד החינוך והערכים אותם יש להקנות לבני נוער בישראל.

4. המטרה הברורה, גם אם איננה מוצהרת בריש גלי, של עמותת קהילת עדי יהווה, היא לעסוק בפעילות פולחנית ומיסיונרית בלב שכונה בעיר נתניה, להפיץ את רעיונותיה בקרב תושבי השכונה וייתכן אף בקרב תושבי העיר כולם, לייצר מרכז מיסיונרי באמצעות הפעלת בית הספר העירוני, לקדם את רעיונות הכת, לקבל לגיטימציה לפעולותיה באמצעות שימוש במתקן רשמי של משרד החינוך העירייה ומדינת ישראל. אין מדובר בפעילות חד-פעמית או פעילות חינוכית וחברתית תמימה, אלא בפעילות ממושכת העלולה לחשוף לאורך זמן רב תושבים רבים במרכז עירוני ובמיוחד קטינים, לפעילות של ארגון העונה לכל הקריטריונים של כת.

5. קהילת עדי יהווה נוהגת ככת סגורה, על פי הקריטריונים שהוצגו בתחילת חוות דעת זו. היא מונהגת על ידי מנהיג, חוקים ברורים, נהלים קבוצתיים וארגוניים, תכנים מדעיים ומדעיים למחצה ותכנים מיסטיים הנתונים לפרשנות הבלעדית של הנהגת הכת. בנוסף לכך לקהילה זו מטרות מיסיונריות מובהקות הבאות לביטוי ברצונה לעשות שימוש במתקנים של מוסד חינוכי בלב אוכלוסיית קטינים שאיננה חשופה לתכנים אלה.

6. לא מן הנמנע כי בעתירה זו תנסה הקהילה באמצעות באי כוחה להציג את עצמה כדת לכל דבר ותנסה להימנע מהגדרתה ככת. ייתכן ואף יובאו דוגמאות ממקומות אחרים בעולם בהם קיבלה קהילת עדי יהווה מעמד של דת. ראוי לזכור שההכרה בגוף המגדיר עצמו כדת איננה הופכת אותו לדת, והתפיסה המקובלת בקרב החוקרים כי מאז הדת הבהאית במאה ה-19 שהוכרה כדת הצעירה והאחרונה בעולם, טרם הוגדרה קבוצה אחרת כדת. הכתות המיסטיות והכתות הנוצריות השונות אינן נחשבות בהגדרתן כדתות.

ואולם, גם אם נקבל את ההנחה המרחיבה כי "עדי יהווה" הינה דת, לשיטתה, אין להסכים בשום אופן לתכנים המאפיינים את קבוצה ככאלה המאפשרים פעילות בכפיפה אחת עם בני נוער וילדים

הנפגשים בה. מדובר בתכנים הנוגדים את מסורת וערכי ישראל, תפיסות חינוכיות רווחות בישראל, ובמקרים מסוימים כגון האיסור לתרומת דם, אף נוגדים ערכים אנושיים בסיסיים. מדובר בקבוצה מתבדלת, מיסיונרית בהגדרתה, ששמה לה למטרה – באמצעות השתלטות על בית ספר בנתניה לפעילותה – להרחיב את כוחה, השפעתה ואחיזתה בקרב משפחות וקטינים בסביבה הקרובה. החברה הישראלית יכולה להיות טולרנטית כלפי קבוצה זו, כל עוד היא פועלת בדלת אמותיה, בבחינת "איש באמונתו יחיה", ואינה מפיצה את תורתה ממתקנים ממלכתיים ומנסה לצרף אליה אנשים תמימי דרך ובעיקר קטינים.

7. בבואי לבחון את החלטת בית-המשפט המחוזי בנושא הכנס החד-

פעמי של קהילת "עדי יהווה" במרכז הקונגרסים בחיפה לעומת הדרישה לקיים פעילות שוטפת על בסיס קבוע בבית ספר בנתניה, אי אפשר שלא לראות בהבדל הגדול. מחד גיסא, מדובר במתקן ציבורי, מרוחק מכל שכונת מגורים ומרכז קהילתי אורבני בעיר, שנועד לשמש באופן חד-פעמי את בני הקהילה מבלי שתהיה לכך כל השפעה מיסיונרית אמיתית, שעיקרו שימוש לצרכים פנימיים של חברי הקהילה. מאידך גיסא, במקרה עסקינן מדובר בבית ספר בלב שכונת מגורים שתושביה רחוקים באופן גורף מאמונתם של חברי "עדי

יהווה", בית ספר שמיועד להוות מוקד פעילות רציף ומרכזי של ילדים ובני נוער בלב השכונה והעיר. הפעילות אותה מבקשת העמותה לקיים, תכליתה פעילות פולחנית ומיסיונרית שנועדה לקרב לקהילה עוד ועוד מאמינים.

אין להשוות בחומרתו את השימוש החד-פעמי שהותר לקהילת "עדי יהווה" במרכז הקונגרסים בחיפה, שאינו מסמל שום ערך חינוכי, המרוחק מכל מרכז עירוני ונמצא בקצה העיר, לעומת שימוש מתמשך וקבוע בבית ספר הנחשב כמוקד קהילתי וחינוכי במרכזה של שכונה ועיר.

6. מסקנות והמלצות

1. מתוך הפרקים בחוות דעת זו עולה באופן ברור ומפורש, כי עמותת מצפה לישראל המייצגת את קהילת עדי יהווה בנתניה הינה כת לכל דבר. אין מדובר רק בכת בעלת אופי מקומי אלא היא חלק מרשת גדולה של אלפי בני אדם החברים בכת זו בישראל ובעולם. מדובר

בכת בעלת שורשים עמוקים, יכולת השפעה מוכחת, בעלת אופי מיסיונרי מובהק ששמה לה למטרה לעשות נפשות ולצרף אליה חברים חדשים ככל האפשר.

2. תכני הכת ברורים ומוגדרים בחוות דעת זו, ואינם עולים בקנה אחד עם הערכים והנורמות המקובלים במדינת ישראל, מדובר בקבוצה בדלנית ומבודלת, המוציאה עצמה מהקודים התרבותיים הנהוגים בחברה הישראלית. התנהלות העמותה והקהילה מוגדרים על פי הקריטריונים הקובעים מהי כת ונותנים תווית ברורה לקבוצה זו של כת מיסיונרית.

3. הבקשה לעשות שימוש במתקן של המדינה בכלל ושל משרד החינוך בפרט, הינה בקשה שיש לפסול אותה על הסף, כדי לא לתת סיוע להפצת רעיונות הכת ולמנוע ממנה את פעילותה המיסיונרית. אין מדובר במקרה זה בפעילות חינוכית לא פורמאלית תמימה, אלא ניסיון מתוחכם וישיר לעשות שימוש במתקן המזוהה עם החינוך בישראל כדי לרתום אותו לפעילות מיסיונרית של קבוצה/ארגון/דת חדשה המנוגדים לערכי המדינה ותרבותה.

4. מטרתה של קהילת "עדי יהווה" היא לעסוק בפעילות מיסיונרית, טקסית, פולחנית במתקן החינוכי של מדינת ישראל ובכך להשיג שלוש מטרות: הכרה במעמדה של הקבוצה, חיבור ערכי בינה לבין מתקן שנועד למטרות חינוך רשמיות במדינה, גישה מיסיונרית כלפי קטינים ובני משפחותיהם בשכונה. יש לראות בחומרה יתרה את הניסיון לרתום את מתקן בית הספר כדי לעודד קטינים להצטרף ולהיחשף לפעילות הכת. קטינים הנמצאים בתהליך התגבשות חינוכי, הנמצאים בעיצומו של תהליך ההתבגרות הפסיכולוגי שלהם ולפיכך חשופים יותר מקבוצות אחרות בקהילה לתכנים מהסוג המופץ על ידי "עדי יהווה". חשיפה זו, בלב שכונה, לאורך זמן, במתקן המזוהה כמתקן חינוכי, עלולה לשמש חוד חנית בפעילות המיסיונרית של כת "עדי יהווה", ולהביא את אותם קטינים לתוך מסגרת הכת. לפיכך, יש לאסור את השכרת בית הספר לקהילת "עדי יהווה" על בסיס קבוע, ולמנוע כל חשיפה של הקהילה הסובבת את בית הספר לתכניה ולפעילות המעודדת המרת דתה ודעתה.

פרק 5 – עמותת יחד, רמת השרון (ע"ר)

מתוך אתר העמותות:

מטרות רשמיות: להקים לייסד לקיים ולנהל בתי כנסת בתי מדרש בתי

אולפנה ומוסדות חינוך

סטטוס: עמותה רשומה מספר ארגון: 580035624 , שנת ייסוד:

1983

מספר עובדים: 6 (2019)

מספר חברים: 25 (2019)

מספר מתנדבים: 64 (2019)

ניהול תקין (2020)

נתונים כספיים

מחזור שנתי: 1,902,718 ₪ (2019) עזרה

קהל יעד

הציבור הרחב

יעדי הארגון לשנת 2020

לימוד והבנת היהדות

חקר ולימוד כתבי הקודש

לימוד והפצת כתבי הקודש

תמיכה בנזקקים

תמיכה בדרי רחוב בדרום תל אביב

במהלך בחינת רשימת העמותות שהוגשה לוועדה ע"י רשות המיסים,

הוצאה עמותת "יחד רמת השרון", שעוסקת בהפצת הנצרות,

מרשימת העמותות שזכו לסעיף 46. בסה"כ אישרה ועדת הכספים

54 עמותות שפועלות במגוון תחומים: חינוך, סעד ורווחה, דת,

ספורט, תרבות ועוד.

עפ"י הנוהל לאישור סעיף 46 לפקודת מס הכנסה, המקנה פטור ממס

על תרומות לעמותות חברתיות, יו"ר הוועדה גפני ויתר חברי הכנסת

בדיון החליטו להוציא מהרשימה את עמותת "יחד רמת השרון" עקב

פועלה בניגוד לחוק ואף ציינו כי "לא יתכן שהמדינה תסייע לעמותות

שפועלות בניגוד לחוק וכן לעמותות שחותרות תחת אושיות המדינה".

ח"כ גפני: "לגבי כל עמותה, יש לבדוק האם מדינת ישראל אכן רוצה

לסייע למטרות שלשמן היא קיימת. ארגון שמטביל יהודים לנצרות

מבצע דבר שהחוק במדינה אוסר. החוק אוסר להטביל יהודים לנצרות ואם היינו מאשרים את ההטבה לעמותה הזו, המשמעות היתה שהמדינה מאפשרת ואף מעודדות לגייס תרומות לפעילות מיסיונרית שחותרת תחת יהדותה של המדינה. לא יתכן שהמדינה שמה לה למטרה לעזור למי שמטבילים יהודים לנצרות. כל עמותה שיתגלה לגביה, כי היא פועלת בניגוד לחוק, לא נאשר לה את ההטבה מתוקף סעיף 46". גפני הבהיר בדיון כי הוא מתנגד להכנסת שיקולים פוליטיים בהחלטות הוועדה, ומרגע שהגורמים המקומיים אישרו עמותה מסוימת, הוא לא רואה לנכון להתערב ולשלול את עמדת הוועדה ביחס למטרות אותה העמותה. לדבריו, כיו"ר חרדי הוא אישר תמיד הטבות לעמותות רפורמיות וארגונים פלורליסטיים אחרים שהוא מתנגד לדרכם. אך בנוגע לעמותת "יחד רמת השרון" אמר, כי השיקול היה אך ורק הפעילות הלא חוקית המתקיימת בה, בלי קשר להשקפת עולמו הדתית והפוליטית(מתוך ynet).

עמותת תלמידי המקרא בישראל

כתובת: רבינוביץ שפר 23 מיקוד: 65166

תל אביב יפו

מספר טלפון:

03-5164039 פקס: 03-5104499

אין מידע שנאסף להכנת חוות דעת זו.

פרק 6 – סיכום ומסקנות

1. מתוך העולה בפרק הראשון המתאר הגדרות של כת אין כל ספק שקהילת היהודים המשיחיים בחיפה, ובכללותה במדינת ישראל, איננה קהילה תמימה העוסקת בנושאי דת ורוחניות.
2. מדובר בקהילה ממודרת ומודרת מהציבור הרחב, קהילה סגורה עם חוקים וכללים נוקשים, פרמידת ניהול והנהגה הקובעת את אופן חיי הקהילה ומתערבת בכל פרט ופרט של חיהם של חבריה. זהו בדיוק סגנון החיים הידוע ונהוג בכל כת כפי שעולה מהפרקי המבוא של חוות דעת ז.
3. מדובר בקהילה המכפיפה את חוקיה וכלליה על החברים בה, פועלת נגדם באיומים מוסווים וגלויים, משתמשת בטכניקות של השתלת זכרון כוזב ויצירת נאמנות מוחלטת של החברים כלפי הקהילה תוך הדרת בני משפחה אחרים שאינם חברים בקהילה, בדיוק כפי שתופעה זו קיימת בקרב כתות אחרות.
4. הקהילה המשיחית פועלת נגד הנורמות ולעיתים אף נגד החוקים של מדינת ישראל, באוסרה על מתן חיסונים לילדיה, הדרת ילדים מחינוך והטפה לאי קיום טקסים וחיבורי תרבות אחרים עם המדינה. מדובר בקהילה המתנגדת לשירות בצבא, ופועלת נגד חבריה המבקשים לעשות כן.
5. המבנה החברתי וההנהגתי של הקהילה, האידאולוגיה הנוקשה, המיסיונריות הבוטה, ההתערבות הבלתי-נסבלת בחיי חברי הקהילה והכפייה והדרישה הנוקשה לציית לכללי וחוקי הקהילה מעמידים בעיני את קהילת היהודים המשיחיים בחיפה, כמו גם בחלקים אחרים בארץ, לא רק כמי שעונה להגדרות כת, אלא כמי שמתנהגת כאחת הכתות הפוגעניות ביותר בישראל.
6. כפי שבית המשפט בראשון לציון קיבל את עתירת עיריית נתניה ואסר על "עמותת המצפה לישראל" להתשמש בבית ספר בנתניה עבור פעילות העמותה, ואימץ על כן את חוות דעתי, יש לשקול את החלטת בית המשפט בהבנת מטרות הארגון, בעיקר בהיבט המיסיונרי, אך גם בנסיבות פעילות הארגון.
7. חשוב מאד לבחון את משמעות היות ארגון המצפה לישראל כמו ארגונים ועמותות משיחיות אחרות ארגון דתי, תרבותי או חברתי, במבנים שלהם, המטרות המיסיונריות, והאופן שבו פועלים הארגונים כלפי החברים המשתייכים לעמותות אלה. אם מדובר בפעילות וולנטרית מתוך רצון טוב, נכונות לפעול, להרחיב ידע, לבדוק משמעויות בחיים מבחינה פסיכולוגית ופילוסופית ללא לחץ מכל סוג שהוא על הצטרפות לעמותות ולפעילותן. אין ספק שעמותות משיחיות דוגמת אלה שהוצגו בחוות הדעת פועלות על הקו הדק שבין פעילות דתית, חברתית, חינוכית, תרבותית מחד גיסא אך אין להתעלם מהפעילות המיסיונרית של ארגונים אלה, המבנה ההיררכי,

- הסודיות המלווה את המתרחש במסגרות אלה, העדויות על המבנה החברתי הנוקשה והמחמיר הנדרש מהחברים שם.
8. אין ספק שיש סממנים של קבוצות סמכותניות בעמותות שנסקרו בחוות הדעת(בדומה לסממנים של "כתות מיסטיות") והנסתר רב מן הגלוי. ייתכן ואם היה נעשה מחקר נוסף ומקיף וגלוי בעמותות אלה, ניתן היה לחזק עוד יותר או להחליש את קביעתי זו.
9. אין בידי מידע על עמותת יחד רמת השרון, אך אין ספק כי מדובר באחת מהקהילות המשיחיות הפועלות בישראל. לא ברורה לי עד כמה משמעותית ואגרסיבית היא הפעילות המסיונרית של העמותה אך בוודאות ניתן שמתקיימת בה פעילות מיסיונרית ודי אם נקרא את מטרות העמותה לפעילותה בשנת 2020 כפי שמופיע באתר העמותות.
6. די אם נשוב ונקראת את החלטת הועדה המיוחדת של משרד הרווחה

לנושא הכתות כדי לקבל גושפנקא ברורה ומוחלטת כי מדובר בקהילה העונה – למיטב הבנתי - להגדרות של כת: " כתות פוגעניות הן קבוצות המתלכדות סביב אדם או רעיון, תוך שימוש בשיטות של שליטה בתהליכי החשיבה ובדפוס ההתנהגות, לצורך יצירת זהות נבדלת מהחברה ותוך שימוש במצגי שווא. קבוצות אלה מעודדות לרוב תלות נפשית, נאמנות, ציות וכפיפות למנהיג הכת ולמטרותיו, מנצלות את חבריהן לצורך קידום מטרות הכת, וגורמות לנזקים נפשיים, פיזיים, כלכליים וחברתיים (באחד או יותר מהתחומים), בקרב חברי הקבוצות, משפחותיהם והקהילה הסובבת. (שם, ע"מ 19).

בברכה,

ד"ר גבי זהר, עו"ס קליני, פסיכותרפיסט

ת.ז. 052618519